De fortuinzoekers

August Snieders

bron
August Snieders, *De fortuinzoekers*. Met illustraties van J.B. Wittkamp. J.P. van Dieren en Comp., Antwerpen 1858

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/snie001fort01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

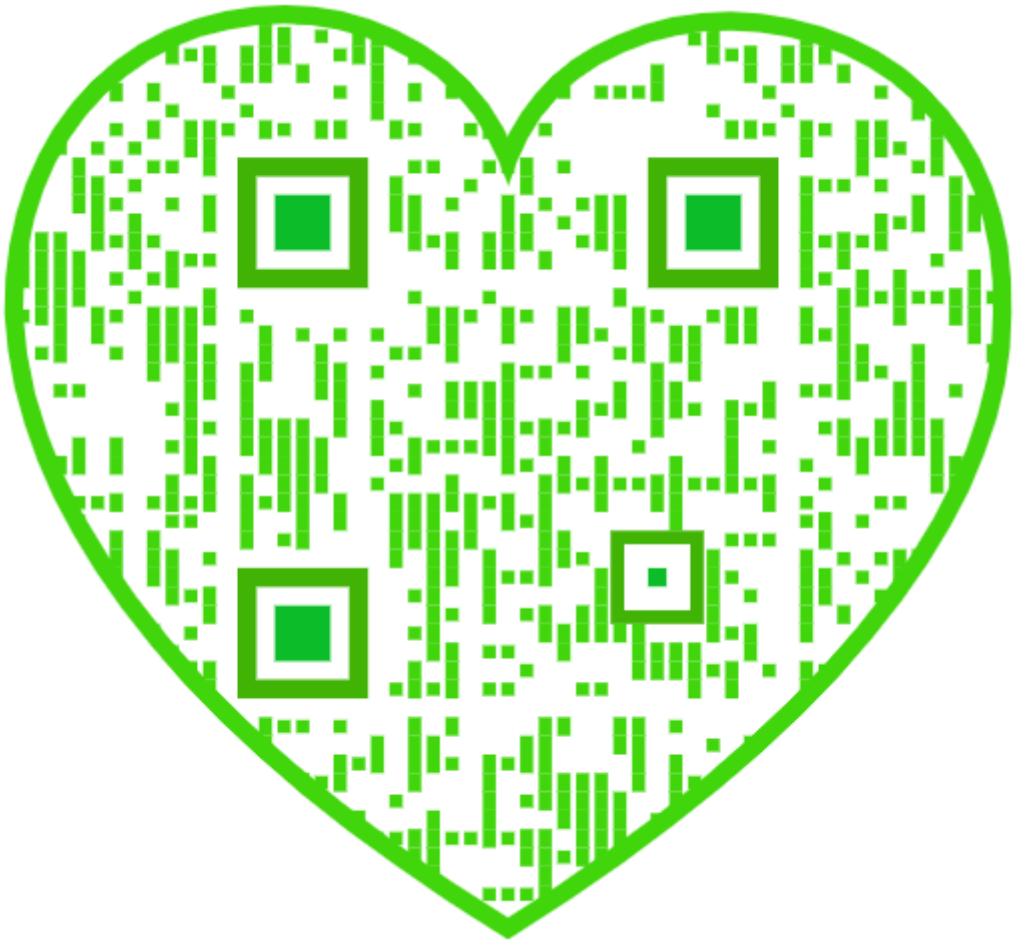

t.o. 3

August Snieders, ***De fortuinzoekers***

[Voorwoord]

Het was in het jaer 1856 dat myn roman *de Verstooteling* verscheen; eene langdurige rust is op dit werk gevolgd en velen hebben my dat plotseling afbreken met myne vrienden, want myne goedgunstige lezers beschouw ik als zoodanig, in bittere woorden verweten.

Eene hoog geachte hand, en welke my meer dan eens gouden waerheden schreef, zond my echter ten dezen opzigte onder ander de volgende regelen: ‘Ook in de week van den letterkundigen arbeid, past de Sabbath; maar de rust, en dit is mijn wensch ten uwen aanzien, diene alleen tot verhooging van voortbrengingskracht en ga niet over tot ledigheid.’

Op verhooging van kracht boog ik niet; maer de liefde tot den arbeid heeft in de laetste maenden eenige bloemen doen ontluiken, welke ik, na myne rust den lezer wil aenbieden, en van deze zy myne *Fortuinzoekers* de eersteling.

Laet my, in het kort, een woord over de stoffe van deze novelle neêrschryven:

Ik was het gewoel der stad moede - die stroom, waerin weelde en armoede, glansend fluweel en vuile lompen, koningspeerlen en hongertranen, dansmuziek en doodsgezucht elkander gedurig verdringen.

Ik verlangde weêr naer myn dorp, met zyne najaersbloemen, zyne bosschen met stervend loover bedekt; zyne kalme watervlakten en kerkhofachtige heide; ik wilde de najaerszonne nogmaels zien ondergaen over de plek, waer ik eens veel zoete hoop, veel liefde en veel geluk droomde.

Jong gestorvene bloemen van eene blyde lente, van een gelukkigen en liefdevollen zomer!

Daerenboven was het de l^{ste} November - de dag, waerop myne moeder haer laetste 'vaerwel' uitsprak; ik wilde haer graf, hetwelk myn heilig Mekka ieder jaer wezen zal, bezoeken.

Terwyl ik aen den grafheuvel stond, klonk de klokketoon kalm en statig. In die stille natuer had hy iets plegtigs, iets indrukwekkends, hetwelk my met ingehouden adem deed luisteren, alsof die toon my iets geheimzinnigs zou toegefluisterd hebben.

Hy verkondigde iets verblydends en tevens iets smartelyks.

Aen de opene kerkdeur zag ik een aental vroumen, vrolyk lagchend, eenen pas geborene, onder een sneeuwwit doek verborgen, ten Doop brengen;

Niet verre van daer groeven twee oude dorpelingen zwygend, of somtyds diep zuchtend, een graf, waerin men den volgenden dag eenen pelgrim op den levensweg zou ter ruste leggen.

De eene komt, de andere gaet heen: wat ligt er tusschen dat *alpha* en *omega* - dat begin en het einde?

Niets dan eene koortsachtige jagt naer geluk.

Wy weenen over het verledene; wy zyn ontevreden met het tegenwoordige, en eene brandende en onverzaedbare drift naer het onbekende, dat nooit aen de verwachting beantwoordt, verschroeit ons de borst.

Koortsachtige jagt naer geluk, inderdaed!

Ik trad droomend langs het zandpad voort, en ondanks my zelven keerde ik, in verbeelding, naer de stad terug; zy rees voor myne oogen op, met al hare prachtgebouwen, pleinen, dokken, schepen, met haren milden stroom, welke langs haren voet heendryft, opdat zy, zich spiegelend, des te beter hare eigene pracht zou kunnen bewonderen.

Dáér toch is het leven alleen nog die koortsachtige jagt; hier, zoo dacht ik, in het stille en eenvoudige dorp, hier weet men zyne wenschen nog binnen den kring zyns bestaens te beperken.....

Een schokkend gedruisch deed zich achter my op: toen ik het hoofd omwendde, zag ik eene groep landlieden, vrouwen en kinderen, welke naest eene opene kar voortstapten.

Geheel het aenzien van deze karavane zeide my, dat die dorpelingen eene reis ondernamen.

Een krachtig gespierd man dreef een oud, appelgrauw paerd aen - hy was de vader des huisgezins; op de kar zat de moeder met een kind van eenige maenden op den schoot; naest de kar gingen een stevige boerenjongen, twee frissche meisjes en een knaep van ongeveer tien jaren.

De laetste had een gul en vrolyk uitzigt en kon zich niet weêrhouden hier een' vogel, daer een' kikvorsch, verder een' vlinder met eene aerdkluit te begroeten: hy scheen de reis al spelende aen te vangen.

By geen' der reizigers kon men overigens eenen trek van weemoed bespeuren.

Allen groetteden my, en ik beantwoordde dit door den eenvoudigen groet der boeren:

‘Geluk, vrienden!

- Ik dank u, hervatte de voerman, en de moeder op de kar knikte my vriendelyk toe.

- Gy schynt eene lange reis voor te hebben? was andermael myne vraeg; want het scheen my toe dat die menschen hunne geboorteplaets verlieten.

- O ja, eene heel lange; wy gaen naer Amerika.

By dat woord speelde er een glimlach om de lippen van vader, moeder en kinderen.

De karavane zette den weg voort.

Amerika! Amerika!

Ik had my dan bedrogen: - ook hier bestaet die koortsachtige drift, welke den mensch in het avontuerlyke zyn levensgeluk doet zoeken; ook hier denkt men dan dat de we□rgalm, welke van gene zy der zeeën terugbonst, ons toeroept:

Fortuin! fortuin!

De landbouwer die, in een vergeten hoek onzer heide, zich langen tyd vergenoegde met hetgeen de hemel hem gaf, gaet zich dan op hetzelfde scheepsdek vermengen:

Met den avonturier, die hier en elders zyn vaderland vindt; met den

bleeken en afgeleefden verkwister, die gisteren, als een verloren zoon, het laetste juweel zyn er moeder aen den *croupier* der speelbank beeft ten prooi geworpen;

Met den bankroetier, die, onder den naem van koophandel, schelmery op schelmery pleegde; met schurken, kortom, die, na jaren in de gevangenis doorgebragt te hebben, hier *sterven* om in Amerika als eerlyke lieden te gaen *verryzen*.

Iedereen snelt voort, om het toppunt van geluk te zoeken, alsof men hoopte zich eens de woorden des Almagtigen van den hals te schudden:

'In het zweet uws aenschyns zult gy uw brood eten.'

In alle standen, van de laegste tot de hoogste sport der maetschappelyke ladder, heerscht dus dezelfde drift, dezelfde overspanning:

De kleine burger streeft den bankier - de bankier den millionnair - de millionnair de koningen ter zyde.

Bedrog en valschheid zyn in onze dagen niet zelden de middelen om daertoe te geraken: - wie eerlyk is, komt er te langzaem of nimmer!

Ik heb den koopman, die hygend naer de Beurs draeft, hooren zeggen:

'Ik zal ryk en dus gelukkig zyn!' Ik heb den hoveling naer het toppunt van grootheid zien verlangen en hooren herhalen: 'Dáér wacht my het geluk!'

Ik heb eindelyk tot hen, gelyk tot my zelven gezegd: 'En als gy dat alles zult bemagtigd hebben?'

Altyd hooger! ziedaer de zucht van den mensch.

O ja, rustelooze Ashaverussen zyn wy allen en altyd. Wy meenen dat het waerachtige geluk vóór ons in het verschiet, ofwel achter ons op den afgelegden weg ligt - en nooit in het heden.

Het is omdat het tegenwoordige - indien er een tegenwoordige kan bestaen - naekt en met al zyne onvolmaektheid zigtbaer voor ons open ligt.

Van het verledene herinneren wy ons alleen het goede, en de hoop zegt ons altyd dat men ons, in het toekomende, eens den levensbeker zal aenbieden, met bloemen omkranst en enkel met zoeten honig gevuld.

Spotterny! - het leven blyft het leven, en daer waer wy denken het geluk te vinden, daer verbergt zich ook de smart in de plooijen van den mantel des geluks zelve.

Zoo gaet het van de wieg tot aen het graf.

En toch vloek ik u niet, ontevredenheid; want indien gy eene bron van

smarte, van veel laegs, veel misdadigs, veel afschuwelyks zyt - gy ook zyt de oorsprong van veel goeds, veel edels, veel grootsch....

Veel laegs, veel misdadigs, veel afschuwelyks als de onstuimige en woedende hartstogten volkomen meester gelaten, alles vertrappen wat den mensch heilig blyven moet, om het voorgestelde doel te bereiken;

Veel goeds, veel edels, veel grootsch als de mensch zyne driften meester blyft en langs den regten weg, hoe moeijelyk en hobbelig ook, geene ydele hersenschimmen, maer een bepaeld doelwit te gemoet streeft.

De eerste heeft een droombeeld gezien en wil er heen, onverschillig langs welken weg; hy dobbelt op of onder; hy wil in eens ryk of gebrandmerkt zyn; hy wil vandaeg zelf in een paleis woonen, of morgen aen de bank des galeislaefs gekluisterd zyn.

Droevige samenleving!

De koude verstandelykheid wordt niet meer beheerscht door het gevoel, die beweegkracht der ziel; noch door het geweten, die opperste regter.

Het gevoel heeft men gegalvaniseerd, en het geweten slaept, bedwelmd als een amphioenschuimer.....

Ziedaer, eene ryke stof voor den romanschryver! zoo dacht ik.

Wat is er treffender dan de bruisende driften van den steedschen fortuinzoeker af te schilderen, hem door al de wegen der kuiperyen te doen loopen; zyn slingerpad op de Beurs, aen de speelbank, zyne hoop en wanhoop, zyn helsch genot en zyne folteringen af te malen; hem te volgen misschien naer de gevangenis, naer het krimineel geregtshof en hem eindelyk het schavot te zien beklimmen - dat voetstuk, hetwelk hy vergeten had te droomen.

Voorwaer, dat is treffend, verschrikkelyk!

Doch heeft de fransche letterkunde ons niet reeds genoeg van die wangedrochten doen kennen? Bezoedelden zy niet reeds lang genoeg het *feuilleton* der dagbladen, gelyk de planken des tooneels?

Neen, er is iets in deze stof welke ons meer toelachte, hoe eenvoudig het dan ook wezen mogt: - het is de kar met landverhuizers, welke wy ginds aen den horizon zien verdwynen.

Want opzigtens die gruwel-letterkunde, zeggen wy met een' der grootste prozaschryvers van Frankryk:

'*N'y a-t-il pas autre chose à faire maintenant que la peinture d'épouvante et de menace. Dans la littérature de mystères et d'iniquité, que le*

talent et l'imagination ont mise à la mode, nous aimons mieux les figures douces et suaves que les scélérats à effet dramatique. Celles-là peuvent entreprendre à amener des conversions, les autres font peur, et la peur ne guérit pas l'égoïsme, elle l'augmente.'

Wy schilderen dus de overspanning, welke in onze samenleving heerscht, in den kalmen omtrek der heide;

Wy zullen welligt minder gelezen en bewonderd worden, maer wy zullen de zending des schryvers beter begrepen en volbragt hebben, en wie weet! of het ons niet gelukken zal één enkelen landgenoot te weêrhouden, vóór dat hy zich blindelings in den maelstroom werpt die er reeds zoo veel verslonden heeft.

Terwyl anderen ontevreden roepen: *dahin! dahin!* zullen wy, als de Geest des Goeds, den inboorling toefluisteren:

Reis, kruis en zeil van strand tot strand,
Gij vindt geen beter vaderland.

Dat fluistert ons alles toe in ons geboortedorp: de wind, die in de lente, door de bloesemryke vruchtboomen en de bloemen des velds henen ruischt; dat fluisteren de rykgeladen koren-airen; dat roepen ons de stemmen der levenden en de stemmen der dooden toe!

Ziedaer den oorsprong myner novelle.

A. SNIEDERS, Jr.
Antwerpen, 1857.

I.

Kent gy het dichtstuk van mynen broeder, Doctor J. Renier Snieders, waerin hy den reusachtigen beukenboom, op het buitenverblyf van eenen zyner vrienden, afschildert?

Ik herinner my dikwyls de strophen, waerin hy van den dorpeling spreekt, in zyne betrekking tot den eeuwen-ouden boom:

Hy kent hem van zyn jongste jaren,
Toen hy met vlugge kinderhand
Uit zyne kruin de vogels roofde,
Of aen zyn zusje een noot beloofde,
Gevonden op den waterkant.

Hy zat als jongling in zyn schaduw,
Verteerd door ongekende smart,
En kwam op zyne schorse snyden
Den naem, die hem zoo diep deed lyden,
Den naem zoo lief aen 't lydend hart.

O beuk, gy zyt de vriend des grysaerds,
Die somtyds aen uw' wortel rust.
Hy komt er aen 't verleden droomen,
En voelt zyn hart dan overstroomen,
Van jeugdgevoel en levenslust.

Maer kindren stoeijen rond uw' wortel,
Gy hoort des grysaerds laetsten zucht,
Gy laet hen allen, allen achter
En leeft en groeit; gy blyft de wachter,
De trouwe wachter van 't gehucht.

En datzelfde had men kunnen zeggen van den beukenboom, die, ter zyde van het dorpje Bladel, zyne kruin boven al de rond hem staende boomen uitstak. Hy scheen te wedyveren met den nederigen dorpstoren, wie van beiden het naeste by de wolken komen zou. De armpjes van drie knapen konden nauwelyks zyn regtopgaenden stam omspannen; de schaduw, welke zyne kruin van zich goot, besloeg eene oppervlakte, welke het knaepje niet omrennen kon, zonder op 't einde ademloos neêr te zygen.

Iedereen had den majestueusen boom lief, en

de dorpeling wees hem fier den vreemdeling aen, als een wonder van Gods schepping.

Des morgens, als de zon uit het oosten hare stralen op den beukenboom wierp, scheen zyne kruin, door dauwdroppels bepereld, een onmetelyke tuil, met diamanten sterren en bloemen doorzaeid, en des avonds, als de laetste gloed zyne bladeren en takken bestraelde, was hy als door een fluweelen mantel, met purper gouden vlammen, omhangen.

Als het winter werd en zyne takken met sneeuw en ys werden omschorst, scheen hy eene bruid in haer lykkleed te wezen; als het stormde, scheen hy eene godheid te zyn, in toorn ontstoken, zoo dreigend sloegen zyne takken dooreen, zoo bulderde het in zyne kruin.

In den winter gelyk in de lente; in den zomer gelyk in den herfst, was de beukenboom de vergaderplaets van de schooljeugd en de jongelingschap.

Aen de eene zyde, en niet verre van den boom, strekte zich eene watervlakte uit, die in den winter aenzienlyk wies, en zelfs tot aen den stam kwam reiken. De effen ysvloer was de heerlykste plaets welke men vinden kon, om schaetsen te ryden, en vandaer dan ook dat maegd en knaep nog dikwyls op de

gladde baen ronddreven, als de maen reeds haer zilverig licht door de beysde takken van den beuk wierp.

Zoo haest kwam de lente niet, of de kinderen klapten in de handjes, en begroetteden vrolyk de groene botten van het loover. Men speelde vry en onbezorgd, buiten den schooltyd, in zyne schaduw; men haelde het vogelnest uit de wiegelende takken; men plukte van zyn groen als er gefeest werd in het dorp; men verjoeg de boosaerdige specht, die met haren scherpen bek den schoonen stam wilde doorboren, en als het najaer gekomen was, schudde de goedaerdige reus het hoofd en zaeide millioenen zoete beukennoten op den grond, als wilde hy de kinderen beloonen, omdat zy hem gansch het jaer geëerbiedigd en bemind hadden.

Des avonds, in het schoone jaergety, als de kinderen verdwenen waren, en de maen soms door het loover pinkte, kwam de jongeling met zyne geliefde dikwyls aen den voet van den boom nederzitten, en deze laetste droeg op zyne schors de namen van alle vrienden en dierbaren, van die welke nog in het dorp leefden, die naer andere landen vertrokken waren, of die de levenden reeds naer een beter vaderland waren voorgegaen.

Des zondags, na het middaguer, kwamen de boeren in zyne schaduw rusten en hunne pyp rooken; zy spraken er over hunne zaken en over het nieuws, dat er in de afgeloopene week was voorgevallen.

Doch dit niet alleen was de reden der byeenkomst - maer op die plek hadden zy immers als kind gespeeld, als jongeling geliefd; al hunne herinneringen, vreugde en ontgoocheling, tranen en gelach waren er aen verbonden, en het was alsof eene onweêrstaenbare kracht zelfs den tachtigjarige naer die plaets dreef.

Wie zich te beklagen had over dezen of genen, kwam die klagt onder den beukenboom en in den kring der dorpelingen bekend maken; wie goede raedslieden zocht, kwam daer; wie plannen vormde voor de toekomst, legde ze daer bloot.

Slechts hy die onregt gedaen had, vermeed het gezelschap onder den beuk - kortom, de beukenboom was het middenpunt van een aenzienlyk gedeelte des dorps.

Thans is de boom verdwenen, en ieder dorpeling heeft hem betreurd.

Eens op eenen nacht, deed de storm de huizen waggelen en sloeg de toppen der populieren krakend

dooreen. De hemel was pikzwart en werd, by poozen, met vurige slangen doorploegd; de donder ratelde verschrikkelyk over het dorpje heen. Een geweldige slag scheen hemel en aerde te doen scheuren, en de dorpeling, op de kniën zakkende, dacht dat de laetste oordeelsdag gekomen was.

Langzaem dreef het onweêr af, en toen de kinderen eener naburige hoeve des morgens naer den beukenboom staerden, zagen zy hoe de hoogste top van den dierbaren boom verbryzeld naer beneden hing, en hoe zyne gryszilverige schors tot aen den voet van den stam gespleten was.

Kind, jongeling, meisje, man en grysaerd treurden om den gevallen vriend, en ook de val van den boom is de val geweest van veel vreugde, veel liefde, veel goeden raed en veel lessen, uit de ondervinding geput.

In den tyd dat onze geschiedenis voorvalt was de beuk echter in zyne volle pracht, in al zyne majesteit, en de vaderlyke boom, wierp op eenen zondag namiddag, zyne milde schaduw op eenige landlieden, die rond zynen voet gezeten, de ligtblauwe wolken van den tabak de wyde ruimte inbliezen.

Al de bewooners van den omtrek waren daer

vereenigd - wy bedriegen ons! Een enkele was er niet; een enkele schuwde den beukenboom: het was de bewooner der hoeve met den *Witten Schoorsteen*, welk huis op eenigen afstand van daer, tusschen de eikenboomen verscholen lag.

Die hoeve was de eigendom van Huibert Broncke, in de wandeling *Rosse Huib* geheeten, omdat de grillige vrouw Natuer zyn hoofd met vuerroode hairen had bezet.

Op het oogenblik dat de boeren daer verzameld waren, trad Broncke den weg op, die langs den beukenboom naer zyne wooning geleidde. Hy had de handen in de broekzakken, de muts diep in de oogen getrokken en hield het hoofd somber naer de borst gebogen; maer toch dwaelde zyn grauw oog vinnig rond toen hy de groep dorpelingen, onder den beukenboom, naderde.

'Geluk vrienden! morde Huibert, nog eenige schreden van den boom verwyderd zynde; doch niemand van al de aenwezigen gaf hem den groet terug.

- Zy haten my, morde hy knarstandend, toen hy den beuk eenige stappen voorby was. En waerom?.... Omdat ik my niet met hen aensluit,

omdat ik met hen niet ga spreken over ploegen, zaeijen, oogsten, koopen en verkoopen; omdat ik hun niet zeg wat er my in het hoofd speelt..... Dat weet Huibert alleen!

Broncke vertraegde den stap en liet het hoofd dieper naer de borst zakken; zyne oogen vonkelden als vuer en zyne handen wrongen zich tot vuisten.

'Dat zy my haten, vervloeken zelfs; maer ryk zal ik eenmael worden. Dit denkbeeld verschroeit my het binnenste, en ik geloof dat er voor my geene rust meer zyn zal in de wereld, zoo lang ik de goudmyn niet gevonden heb, waervan die vreemde heer my gesproken heeft.....

Op dat oogenblik stond de boer stil; hy vestigde zynen strakken blik onbepaeld voor zich uit. Hy meende misschien de zoo lang gedroomde schatten voor zich te zien zweven. Maer door welke middelen moest hy die rykdommen bemagtigen? Hoedanig wilde hy er toekomen, alles wat hy voor zich zag, als het ware door zyne twee armen te omvatten, en met een helsch genot te zeggen 'het myne'?

Niemand wist het; niemand raedde zelfs dat de zucht naer rykdom den *Rosse* zoo hardnekkig plaegde en martelde; maer het denkbeeld, welk het dan ook

ware, moest niet eervol, misschien wel misdadig zyn, aengezien Broncke zoo vreesachtig het gezelschap aen den beukenboom vermeed.

Broncke stond nog in mymering verzonken, toen een oude blinde man, door een kind van ongeveer acht jaren geleid, de hoeve met den *Witten Schoorsteen* verliet, en den weg naer den beukenboom insloeg. De man droeg de boerenkleeding van over dertig jaren: den bolhoed en de korte broek. Hy was in het midden der vyftig jaren oud; doch had reeds spierwitte hairen en naer zyne ingevallen wangen en gekromde ledematen te oordeelen, moest hy wel zeventig jaren geteld hebben.

Het kind had blonde lokken en een paer oogen, welke twee stippelen uit de blauwe vlasbloemen schenen te zyn, en twee wangetjes, zachter en fyner gepurperd dan de fynste abrikoos.

Dat blonde kind was Heva, het eenige dochterke van Broncke, en de oude blinde, de vader van den *Rosse*, welke sedert zyne smartvolle blindheid by zynen zoon inwoonde.

‘Grootvader! zeide Heva zacht, toen zy haren vader bemerkte, daer aen den eikenboom, in de dreef, staet vader.

- Wat doet hy, Heva? vroeg de oude man.

- Hy staet daer weêr zoo droevig en somber, en laet het hoofd op de borst hangen.

- Is hy alleen, Heva?

- Ja, gansch alleen..... Grootvader, ik ben bang voor hem. Zyne oogen gloeijen; hy lacht zoo yselyk en zyne gekromde vingers grypen gedurig door de lucht.

- God! mompelde de oude man, met eene bibberende stem, zou hy dan zinneloos zyn?

- Vader! kreet Heva.

De jonge Broncke luisterde naer de stem van het kind niet, zoodanig was hy door zyne denkbeelden bezig gehouden.

'Vader, vader! hervatte Heva op bangen toon en drong zich digter by haren grootvader.

Huibert ligtte eindelyk het hoofd op en fronste de wenkbrauwen, als was hy misnoegd, dat men hem in zyne droomen gestoord of liever verrast had.

'Huibert, zeide de oude blinde, wat gaet er toch in u om? De kleine Heva zegt, dat zy bang van u is, zoo somber moet gy daer aen den weg staen. Spreek, zoon, wat is er?

- Niets! was het laconisch antwoord.

- Dat antwoord bevredigt my niet. Ik ben wel is waer blind, maer toch weet ik wel, wat er rondom my gebeurt. Neen, neen, gy zyt dezelfde niet meer, Huibert.

- En wat zou ik dan zyn?

- Vroeger, over eenige maenden nog, was uw huiskring uw geluk; ik hoorde het aen den toon uwer stem; gy waert tevreden u in den kring uwer familie te bevinden. Gy spraekt met uwe vrouw; gy speeldet met de kleine Heva; gy hadt goede woorden voor uwen blinden vader, en nu gaen er somtyds dagen voorby, dat ik uwe stem niet hoor.

- Het is omdat gy oud en doof geworden zyt.

- Neen, ik hoor God dank! nog zeer wel. Zoo sterk kan de wind den galm der torenklok niet van ons afleiden, of ik hoor dien klank nog; de nachtegael moet des avonds al heel ver van onze wooning zingen, als ik zelfs zyne zachtste toonen niet opvang. Het is niet alleen in *ons* huis, dat gy veranderd zyt; maer ook in uwen omgang met de overige dorpelingen. Gy schuwt den beukenboom, waer de Broncke's altyd van vader tot zoon zich kwamen neêrzetten.

- Ik heb geene zaken met de ezels, die daer komen.

- Spreek zóó niet van hen, met wie gy uw levenlang verkeeren moet.

- Myn levenlang! morde Huibert eenigzins spottend tusschen de tanden.

- Spreek met meer eerbied over de menschen, die onder den beukenboom komen! ging de oude man op gestrengen toon voort. Nog eens, zoon, wat gaet er in uw hart om? Zyt gy niet gelukkig, niet tevreden? Wie heeft u iets misdaen? Brengen uwe akkers niet genoeg op, als God u duizend voor een geeft?

De grysaerd sprak te vergeefs. De *Rosse* had de plaets waer hy stond reeds verlaten, en de oude man hield slechts diep zuchtend met vragen op, toen het kind hem, met de traentjes in de oogen, gezeid had, dat vader reeds was weggegaen.

‘Arme zoon! herhaelde de vader en wischte eenen traen uit de blinde oogen.

- Grootvader, hervatte Heva, wat wil vader toch zeggen, als hy spreekt van geld - heel veel geld te bezitten?

- Spreekt hy dan van geld, Heva? vroeg de oude man bedenkelyk.

- Ja, laetst op eenen middag lag hy onder

den grooten notenboom, in het gras, te slapen. Ik zat naest hem en vlocht den schoonen bloemenkrans, dien ik u gebragt heb, en om welken gy zoo blyde waert.

- Ik herinner het my wel, Heva..... Maer sprak uw vader dan in zynen slaep?

- Ja, hy sprak van geld, van veel geld en hy lachte zoo yselyk in zynen droom. Dan sprak hy ook van heengaen..... verre, verre weg..... van een schip..... Grootvader, zeg my eens wat een schip is?

De grysaerd had gesidderd op die woorden, en zonder op de vraeg van het kind te letten, hervatte hy:

‘En wat zeide hy nog al meer?

- Wel..... wel..... hy sprak van een schip, altyd van een schip. Grootvader, wat is dat, een schip?

- Dat is een groot houten huis, Heva, met vlaggen er op, gelyk er eene op onzen toren waeit als het 's Konings verjaerdag is, en dat huis laet men op het water dryven.

Het kind hief de groote blauwe oogen naer den ouden man op, en scheen hem niet te verstaen.

‘En dan, grootvader? vroeg het kind andermael peinzend.

De blinde luisterde niet meer naer het gesnap van het kind. Diep in gedachten verzonken trad hy voort, en in die mymering maekte hy duizende gissingen, welke met de afgebroken woorden konden overeenstemmen. Hy vond niets dat. hem bevredigde, en kon niet anders denken, of zyn ongelukkige zoon was inderdaed in de hersens gekrenkt.

De oude Broncke kwam aen den beukenboom, en ieder beyverde zich om hem eene goede plaets te geven. Deze dorpeling groette hem welwillend; een andere drukte hem de hand, of klopte hem op den schouder, en zoo achterdochtig als men jegens den zoon was, zoo vriendelyk en goedhartig was men jegens den vader.

Heva zette zich naest den ouden blinde neêr; maer de rust is niet natuerlyk by de kinderen, en toen zy, op eenigen afstand, den kleinen Daniël Krans zag - een tienjarigen knaep met een zwarten krullebol, en een paer helder bruine oogen in het hoofd - stond zy op en vloog naer hem toe. De twee vrolyke kinderen huppelden welhaest door de naburige weide, om er bloemen, en langs de naburige hagen, om er braembeziën te plukken.

De vader van Daniël, Evert Krans, een man met een

gulhartig en vergenoegd voorkomen, zag de blonde Heva naer zyn zwarten krullebol vliegen. De goede man lachte, en mompelde by het zien van het reine kinderlyke geluk, eene spreuk van zyn geliefden Cats:

Niets en kander beter passen,
Als dat t'samen is gewassen.

Het gesprek onder den beukenboom liep over alles wat met het dorp betrekking had: over het graen, dat weelig op de akkers stond; over den boekweit, die de sprekers van verre den zoeten geur van zyne bloesems toewaeide; over de duerte, de belastingen, de inkomsten en uitgaven, en telkens wist er Evert Krans eene wyze spreuk van den volkslievenden dichter tusschen te voegen.

Sedert eenige jaren waren Cats' *Dichtwercken*, de onafscheidbare vrienden van den opgeruimden en goedhartigen Evert. Als men in de zindelyke wooning van Evert kwam, was men zeker den grooten foliant, in perkament gebonden en van koperen sloten voorzien - een oud familiestuk - op de kas te zien liggen en er ging geen enkele avond voorby, of de huisbaes sloeg het boek open en putte daeruit menigen gouden raed. Des winters werd de foliant

by het lamplicht open gelegd; des zomers, onder den vlierboom, voor het huis gezeten, lag de wyze huisvriend op de kniën van Evert.

Begga, de huisvrouw, luisterde aendachtig naer de *Sinspreucken* en de *Huyselicke Saken*, naer den *Achterklap en Berispinge*, naer de *Sinne- en Minneheelden;* de kleine Daniël mogt hier en daer ook al eens een vers spellen, en tevens de schoone printen zien - en voor allen was het boek een waerachtige en regtzinnige vriend.

Er was een tyd dat vader Cats in alle huizen te vinden was: in de nederige landmanswooning gelyk in het paleis des ryken, en hoewel wy bekennen, dat zyne uitdrukkingen somtyds wel wat stootend voor onze hedendaegsche en niet meer naïve beschaving zyn, zal iedereen met ons moeten instemmen, dat er veel wyze raed uit de pen diens dichters gevloeid is.

Evert Krans was door den dichter als het ware gevormd: Cats had hem het goede leeren beminnen, het kwade vlugten; hy was hem dikwyls een rigtsnoer geweest in zynen handel en wandel, in zyn doen en laten. Hy had hem tevreden doen zyn met zyn lot, liefderyk voor den mindere en den arme, goed buerman, trouw vriend, gelukkig vader

en zoon - kortom, de blygeestige raedsman had zyn innerlyk zielsgenoegen, in het gemoed van Evert weten over te storten.

Doch stil - er wordt onder den beukenboom eene snaer aengeroerd, die op menigeen diepen indruk schynt te maken, of liever die de aendacht van allen schynt op te wekken.

'Nu, wat zeide hy verder? vroeg een der boeren, zich tot zynen buerman rigtende.

- Zoo als ik u zeide, hervatte de aengesprokene: de vreemde heer, met zyn strooijen hoed op en zyn rood gestreept hemd aen, lachte over onzen toestand. 'Gy slaeft u dood' zeide hy, terwyl hy met zyn jeneverglas op de tafel sloeg, 'en het zou maer van u afhangen, om binnen eenige jaren ryk te zyn!'

- Ryk? klonk het plotseling uit tien of twaelf monden.

- Ja, dat zeide hy. 'Hier, zoo ging hy voort, verdient gy ten hoogste genoeg om te leven. Uwe gronden zyn belast en er liggen zilveren balken[1] door uw huis; het gouvernement zuigt u, door zware belastingen, den laetsten druppel bloed uit het lyf;

1 Hypotheken.

gy wordt arm geboren, gy leeft arm en als gy sterft schiet er nog zoo veel niet over om u fatsoenlyk te begraven.'

- De man heeft gelyk! onderbrak een der aenhoorders.

- Ja, dat heeft hy! zeide een tweede.

- Maer wat is er tegen te doen? zeide de oude Broncke, met dien stillen glimlach om de lippen, welke zyne jongere vrienden scheen te willen toefluisteren: 'Wees tevreden met uw lot!'

- Ja, wat is er tegen te doen? hervatte een der eerste sprekers.

- Hy raedde ons aen, zoo verhaelde de verteller weêr, huis, oogst, vee en grond te verkoopen.....

- En dan? was de verwonderde uitroep.

- Naer Amerika te vertrekken.

- Naer Amerika?

- Een land, waer men niet dan per schip komen kan. Het moet verre - zeer verre van hier zyn. 'Welnu, zeide ons de vreemde heer, daer koopt men voor eenige honderde guldens eene uitgestrekte boerdery; het werk is er ligt; de grond brengt er het dubbele van hier voort; de vruchten worden er tegen hooge pryzen verkocht; belastingen kent men er niet

- met een woord, het is een Luilekkerland, waer zelfs de grootste luijaerd fortuin zal maken!'

- Hoerrah voor 't Luilekkerland! spotte Evert; maer ik voor my, myne vrienden, ik zeg met vader Cats:

Wilje wel zyn, wilje rusten
Soek het niet op vreemde kusten,
Eygen huys en eygen dack
Dat is vry een groot gemack.

- Dat zeg ik ook, zeide de oude Broncke en knikte met het hoofd.

- Maer om in dat tooverland te komen?.... wierp een der dorpelingen op, die door de Catsiaensche verzen in het geheel niet uit het veld geslagen was.

- Daervoor zou de vreemde heer zorgen, hervatte de verteller.

- En gelooft gy dat alles? hervatte de blinde Broncke. Denkt gy inderdaed, dat de landverhuizer in Amerika het geld met de mand inzamelt? Die heer met zyn rood gestreept hemd en zynen stroohoed, zoo als gy hem beduidt, is niet anders dan eene lokvink, die u wil overhalen om te vertrekken, dewyl hy juist dáérin een middel vindt om u eenige guldens af te stroopen. Eens vertrokken, zal het oude

spreekwoord waerheid worden: ‘Uit het oog, uit het hart!’ en terwyl gy in de bosschen van Amerika naer fortuin rondzoekt, zal hy hier, met uwe duiten, zyne lange pyp komen rooken.

Evert Krans knikte met het hoofd, en mompelde:

‘Weest in 't verhuysen niet te los,
Een steen die rolt en gaert geen mos.

- Wel gesproken Evert! Hy die wil werken, kan hier zyn dagelyksch brood goed verdienen; hy behoeft naer den vreemde niet te gaen, en het zekere voor het onzekere te verlaten. Men heeft al schoon praten van gouden bergen.....

- Gouden bergen! spotte Evert;

Een ei dat nog niet is geleyd,
Daervan en dient niet veel gezeyt.

- .....En ik geloof met u, Krans, dat de schatten van Amerika voor de meesten van ons, ongelegde eijers zyn. Gy hebt hier, het is waer, myne vrienden, moeiten en lasten; maer gy weet ook zeker wat gy daervoor opzamelt. Uwe moeiten zegent God met een goeden oogst, en voor de lasten die de Koning op ons heft, waerborgt hy ons een vreedzaem, rustig en onafhankelyk leven. Ginder integendeel, dat ver-

zeker ik u, vraegt men véél moeiten van u: want gy moet eeuwenoude bosschen uitroeijen, alvorens bouwland te bekomen; gy hebt er geene lasten - dat is waer; doch het ontbreekt er ook niet aen dieven en moordenaers, die voorzeker erger zyn dan onze grenskommiezen. Vergeet nimmer de spreuk ‘Oost West, thuis best!’

- Drommels! gy kent dat land, vader Broncke?

- Ik heb er reeds zoo dikwyls over hooren spreken, dat ik, blind zynde, meen het voor myne oogen te zien. Geloof my, vrienden, dat tooverland is als de regenboog, achter welken wy liepen toen wy klein waren, zonder hem ooit te kunnen bereiken.

By allen die rond den beukenboom gezeten waren, verloor het land, dat de vreemde heer had voorgespiegeld, veel van zyne tooverglansen. Op den verteller zelve maekte de tegenwerping van den blinde een diepen indruk, en hoewel hy in den beginne nog al ingenomen was met het nieuwe *vaderland*, overrompelde, by het hooren der woorden van den oude Broncke, de achterdocht geheel zyne ziel.

Ieder wenschte dan ook, dat de grysaerd nog eenigen tyd zou voortgesproken hebben; doch hy

zweeg plotseling stil, en het was alsof een onrustig denkbeeld hem eensklaps was komen pynigen. Hy scheen ten eenemael met zyne eigene gedachte bezig, en op diep ontroerden toon riep hy zyne kleine geleidster. Het kind kwam juichend toegeloopen, met eenen bloemenkrans om het blonde hoofd, dien de kleine Daniël er rond gevlochten had.

De boeren zagen, met verwondering, de ontsteltenis des grysaerds.

‘Gaet gy reeds heen, vader Broncke? zeide Evert.

- Ja, was het antwoord. Ik moet heengaen..... Ik bedenk daer iets..... Ik ga naer huis..... Nu, geluk vrienden!

Met die woorden verliet Broncke den beukenboom, en de dorpelingen begrepen noch zyne koortsachtige gebaren, noch zyne onderbrokene woorden, noch zyn overhaesten gang.

‘Ik heb alles begrepen! mompelde de blinde.

- Grootvader, zeide Heva; kleine Daniël heeft my zulke schoone dingen verteld van een schip..... Hy heeft beloofd, er my een te zullen maken van eenen van zyns vaders klompen. Hy zal er zeilen en vlaggen op maken van wit en verguld papier, en dan, grootvader, dan zullen wy het laten dryven op het

water, aen een langen - zeer langen draed. En dan.....

- Och zwyg, Heva, zwyg van een schip; dat maekt my bedroefd.

Het kind hief weêr de hemelsch blauwe kykers naer den blinden man op, en toen het tranen aen de oogleden van den ouden vader zag, kwamen er ook traentjes aen zyne wimpers biggelen.

'Wees niet droevig, grootvader; ik zal er niet meer van spreken.

- Goed kind! mompelde de oude man, en streek met zyne knokkelige handen over het hoofd van het meisje.

II.

Kind en grysaerd bereikten de wooning. Huibert zat onder den notenboom, die de hoeve met den *Witten Schoorsteen* gedeeltelyk beschaduwde. Hy leunde met zyne ellebogen op de kniën en zyn ros hoofd rustte in zyne breede vuisten. Zyn oogslag was onbewegelyk op het zand gerigt, dat door de avondzon gezevenkleurd werd.

Toen zyn vader en zyn kind naderkwamen, maekte hy een gebaer om op te staen en zich te verwyderen, als wilde hy de ontmoeting met den ouden blinde ontwyken.

‘Zyt gy daer, Huibert? vroeg de grysaerd.

Waerom wilt gy heengaen? Zyt gy bevreesd voor uwen ouden vader?

- Waerom zou ik hem vreezen? was het stugge antwoord.

- Omdat gy iets in het hoofd hebt, hetwelk gy my niet wilt of durft verklaren. O, gy kunt uwen blinden vader niet bedriegen!

- Nu, wat zou ik dan in het hoofd hebben?

- Huibert, zet u eens naest my neêr, hier op deze bank. Gy zyt er vroeger zoo dikwyls komen neêrzitten, om naer den raed van den ouden blinde te luisteren.

Blonde Heva huppelde op dat oogenblik naer den kant van den vyver, die op eenige stappen van den weg lag, en op welken bonte eenden ronddreven. Het kind dacht aen het schip dat kleine Daniël haer beloofd had, en dat even als die lieve eenden daer over de watervlakte zou voortschuiven. Het wichtje vergat dat grootvader bedroefd was om dat schip, en klapte in de handjes, by de gedachte aen het meesterstuk dat Daniël zou vervaerdigen.

Wat Huibert betrof - deze had zich niet dan met weêrzin naest den ouden man neêrgezet.

‘Huibert, zeide deze; gy zyt niet tevreden in

uwen stand, en dáéruit komt de somberheid voort, welke u vervolgt, niet waer?

- Wie heeft dat gezeid? viel de *Rosse* opvliegend uit. Gewis heeft men onder den beukenboom Huib Broncke weêr over de tong gehaeld.

By deze woorden stak Huib, wiens oogen als vuerkolen gloeiden, de vuist naer den beukenboom uit, wiens ranken top zich in de verte tegen den hemel afteekende.

'Wees bedaerd, Huib; het is niet onder den beukenboom, dat men my van u gesproken heeft. Ofschoon blind, ontwaer ik zeer goed wat er rondom my omgaet. Daerby, men verraedt dikwyls in zyne droomen, wat men wakende in het diepste zyns harten verbergt.

Huibert zag den grysaerd met een stommen blik aen.

'Toen gy onlangs daer op het gras laegt te slapen, hebt gy woorden uitgesproken, welke uw kind gehoord heeft. Gy spraekt van geld, van veel geld..... Huibert, Huibert, het is de geldduivel die u plaegt.

Eene rilling liep den *Rosse* over de ledematen.

'Gy wilt goud - veel goud bezitten, niet waer?

Gy wilt schitteren boven de anderen en om daertoe te geraken, hebt gy gehoor gegeven aen de woorden van dien vreemdeling, die hier als een duivelbekoorder in het dorp heeft rondgedwaeld. Die kerel heeft u gesproken van een tooverland, dat verre van hier ligt, doch waer men, in eenige jaren, ryk - zeer ryk zyn kan.

- Dat heeft hy.

- En slaet gy geloof aen die woorden?

- En waerom zou hy er geen geloof aen slaen? zeide Monica, Huibert's echtgenoote, welke middelerwyl nader getreden was.

Monica was eene schoone en frissche vrouw, met bruine, glinsterende oogen, den blos der gezondheid op de wangen, en die aen hare glimmend glad gestreken hairen, aen het gouden kruis en de gouden oorbellen - met een woord, aen hare zorgvolle boerinnen-kleeding wel deed zien, dat de *coquetterie* van het jonge meisje haer niet verlaten had, en zy er nog prys op stelde in het dorp als de *schoone Monica* geprezen te worden.

De blinde man knikte bedenkelyk met het hoofd, toen Monica die woorden uitsprak.

'Ha, gy schynt het beiden reeds eens te zyn! zeide hy op half verwytenden toon. En waerom mogt

de blinde vader niets van dat alles weten? Sinds wanneer is hy de vertrouweling niet meer van zyne kinderen? Huibert, Monica, dat is niet wel gedaen!

Er was een oogenblik stilte.

‘Wildet gy misschien, zoo ging de grysaerd voort, zonder den armen blinde vertrekken, omdat deze u slechts tot last kan dienen, op dien verren avontuerstogt? Ofwel vreesdet gy slechts, dat hy u in uwe eerzuchtige plannen zou dwarsboomen?.... Doch genoeg, ik voel het wel, ik ben de vertrouweling van mynen zoon niet meer!

Huibert staerde starlings naer den grond.

‘Gy wilt dus vertrekken, hervatte de grysaerd, met een diepen zucht; gy wilt naer Amerika gaen?....

Huibert zweeg.

‘Welnu, Huibert?....

- Zoo als gy zegt! liet er Monica op volgen.

- Ons gewin gaet achteruit, ving Huibert aerzelend aen; wy waren vroeger welgezeten boeren en als het zóó voortgaet, zullen wy hier ten slotte nog doodarm worden. De winsten zyn klein, de belastingen zyn zwaer, en ginder.....

- Ginder is er eene tiendubbele winst, zoo als men u wys maekt! onderbrak de blinde.

- Daerby, zeide Monica, (die gewoonlyk het woord opnam waerin Huib bleef steken) daerby, wy worden hier in het dorp niet meer geteld. Men schuwt Huib, alsof hy een losgelaten gevangene was, en al de vrouwen zyn jaloersch op iederen draed, dien ik aen het lyf draeg. Het is, alsof wy al wat wy bezitten gestolen hebben.

- Gaet uw gewin achteruit, Huibert?.... En toch, toen ik u alles overliet, hadt gy een twaelftal bunders vruchtgevenden grond en vet weiland; gy hadt eene schuer vol graen; de zolder was goed voorzien, en in de oude kas stond eene beurs vol zeeuwsche daelders..... Huibert, het zou u zeker welgaen, indien gy arbeidet zoo als uw vader gedaen heeft, indien gy u met uw gewin bezig hield, in plaets van uw hoofd met ydele hersenschimmen te plagen. Het zou u welgaen, dochter, als de naem van *schoone Monica* u, tot den dag van heden toe, het hoofd niet op hol bragt, en gy zoo veel acht gaeft op uw huishouden als op u zelven. Gy zoudt geacht worden in het dorp, gelyk uw beider vaders en moeders geacht werden, indien gy door uw gedrag u niet afzonderdet van de overige dorpelingen.

Monica beet zich op de lippen; Huibert zag nog

altyd naer het gekleurde zand. De eerste, welke den scherpen steek, haer door den ouden man toegebragt, in toorn deed ontvlammen, duwde den blinde toe:

‘Wat gy ook zeggen moogt, wy zullen vertrekken zoodra de oogst, de hoeve en de gronden zullen verkocht zyn.

- Het is dan onherroepelyk besloten, Huibert ?

- Ja, het is besloten! wrong deze zich uit de keel.

- Dwaze kinderen! gy wilt het dorp verlaten, waer gy geboren en opgevoed zyt; waer al uwe kennissen en bloedverwanten leven; waer gy uw brood wint, en dat alles om in een vreemd land te gaen rondsukkelen, blootgesteld aen duizende gevaren.

- Wy zullen er ryk worden! zeide Monica.

- Maer indien men er zelfs schatryk kan worden - wat hebt gy meer te verlangen, dan gy nu bezit?.... O, ik bid er u om, weest tevreden met hetgeen God u geeft, en verbant den geldduivel uit uw hart. Hier zyt gy geboren, hier zyt gy opgegroeid, en iedere plaets in ons dorpje heeft eene goede herinnering aen u behouden. De levenden kennen u, en ginder, op het kerkhof, liggen de dooden begraven, die u lief zyn.

- De dooden zyn dood, en de levenden maken my het leven bitter! morde Huib.

- Het leven is vol tegenspoeden, Huibert, en waer gy u keeren zult, gy zult er ontmoeten. Roozen zonder doornen zyn er niet! Maer zoek eens in uw hart of gy zelf de oorzaek niet zyt, dat de doornen van uw leven u zoo scherp steken. Ik wil zeggen - dat veel van den tegenspoed, dien u overvalt, niet voortkomt van uwe buren, zoo als gy denkt; maer van u zelven. Denkt gy dan, dat er u in dat vreemde land geen tegenspoed te wachten staet; dat dáér niemand u het leven zal verbitteren?

Huibert was nadenkend geworden.

‘Meer dan hier, onvoorzigtigen! Maer daer zult gy niemand - niemand vinden, om uwen nood te klagen; want ‘onbekend is onbemind’ terwyl er hier nog altyd dezen of genen is, die u een troostwoord toerigt. Gy zegt, de dooden zyn dood - Huib, dat is slecht van u; want als de levenden ons verlaten, dan vindt men in het aendenken der dooden nog troost en vriendschap. Ook de dooden zullen u ontbreken, want gy schynt de plaets te verachten, waer zy begraven liggen.

De grysaerd had die woorden met eene ontroerde

stem uitgesproken. Hoewel een man van ondervinding, en die op het dorp altyd doorging voor een wys man te zyn, had hy nooit zóó treffend gesproken. De toon zyner stem alleen, daergelaten zyne woorden, zoude het versteendste hart getroffen en tot inkeer gebragt hebben.

Op Monica bragt dit alles echter niets te weeg, Huibert scheen wel min of meer ontsteld; maer geenszins overtuigd. Hy verzette het denkbeeld aen de dooden, en zeide plotseling:

'Binnen eenige jaren komen wy hier terug, en dan.....

- Wat gy u laet wys maken, arme zinnelooze!....

- Waerom twyfelt gy daeraen?

- Amerika is byna als het ryk der dooden: het woord 'terugkomen' is voor de meesten onbekend.

Weet gy hoe het u vergaen zal?

- Welnu? onderbrak Monica.

- Gy hebt eene reis van verscheidene weken, over zee, af te leggen. Weet gy wat de zee is? Neen, niet waer. Welnu, het Bossche waterveld in den winter, is er nog geen regendroppel by. Uw schip kan vergaen, en gy kunt in de zee uw graf vinden, of misschien naekt en arm op eene vreemde

kust geworpen worden. Zyt gy gelukkig genoeg behouden in Amerika aen te komen, dan wordt gy er bedrogen en afgestroopt door kerels, gelyk hier die vreemde heer; gy moet nadien nog maenden reizen tot in het binnenland, en kunt daer door baenstroopers uitgeplunderd, of door wilde dieren verscheurd worden. Koude, armoede, gebrek, ellende, dat zyn reisgezellen, die u nooit zullen verlaten.

Monica hief ongeloovig de schouders op.

'Thans zyt gy, Huibert, bykans veertig jaren oud; de reis, de vermoeijenis, de ellende onder vreemde menschen, wier tael en gebruiken gy niet kent, het harde werk zullen u vroeg verouderen; gy zult altyd achter de fortuin loopen, gelyk achter uwe schaduw, en, bedrogen in uwe hoop, sterven - snakkend van verlangen om den toren van ons dorpje nog eens te mogen terugzien.

Huibert was ongeduldig geworden; hy ging ontevreden heen, doch bleef op eenigen afstand staen.

'Ik had wel gedacht, zeide Monica, dat de oude eenen stok in het rad zou komen steken. O, die gevloekte boom! ging zy voort en wierp een brandenden blik naer den majestueuzen beuk, even als Huib eene poos te voren er de vuist naer uitgestoken had.

Vader Broncke zat alleen; de tranen liepen hem over de wangen. Op dat oogenblik kwam de kleine Heva van den vyver terug en vloog juichend naer haren grootvader; maer toen zy den ouden man zag weenen, ging de vrolykheid van het blonde wichtje over.

‘Grootvader, waerom weent gy? vroeg het kind vleijend.

- Heva, myn kind..... Ach, gy zult my niet verstaen.

- Zeg het my, grootvader! hervatte het meisje, op smeekenden toon. Ik zal luisteren - goed luisteren.

- Zoudt gy gaerne uit ons huis weggaen, Heva?

Zoudt gy de weide met bloemen, den beukenboom met zyne zoete nootjes, den kleinen Daniël en uwe gespelen voor altyd - altyd willen verlaten?

- Neen, kreet het kind; neen, ik blyf hier.

- Welnu, uw vader en uwe moeder willen heengaen, verre weg, naer een vreemd dorp, naer een vreemd land?

Het kind zag verwonderd naer den ouden man, en zocht naer de reden waerom haer vader en hare moeder toch wilden heengaen, en waerom dit den grootvader zoo innig mogt bedroeven.

‘En gy dan, grootvader? vroeg het kindje ten laetste.

- Ik weet niet wat men met my, armen blinde! doen zal. Ik wenschte wel hier te blyven, Heva; want haest zullen de zwarte mannen komen, gelyk voor uw broêrke.....

Heva knikte, ten teeken dat zy zich de begrafenis van haer broêrke zeer goed herinnerde.

‘En die zullen grootvader ginder brengen, op het kerkhof! ging de oude man voort.

- Neen, grootvader! weende het kind; neen, gy moet niet sterven. Ik blyf by u, en ga niet meê naer dat vreemde dorp.

- Arm kind! nokte de grysaerd; hadden de ouders die zoete gehechtheid nog aen den geboortegrond.....

- Grootvader! riep eensklaps het kind, daer komt de arme Thecla aen. Wat ziet zy er bleek en vermagerd uit!

- Nog eene martelaresse op deze wereld! zeide de oude Broncke, als tot zichzelven. Vraeg aen vader eene aelmoes voor haer, Heva.

Het kind huppelde naer Huibert: de arme vrouw, welke Heva zoo even genoemd had, zag het en bleef,

op eenige schreden van daer, den uitslag van de vraeg van het lieve wichtje afwachten; doch Huibert weigerde barsch, en somber ter aerde ziende, verdween hy achter de schaepskooi.

Heva zag hem met een bedrukt gezigtje achterna, en liet haer lipje tot schreijen hangen.

'God! had de oude blinde met huivering gezeid, toen hy het barsche antwoord van zynen zoon hoorde; dit is de eerste mael, dat er eene aelmoes geweigerd wordt aen de hoeve met den *Witten Schoorsteen*. Toen ik mynen zoon aen die arme vrouw eene aelmoes hoorde weigeren, toen was het my alsof men deze reeds aen my zelf weigerde; want als allen vertrokken zyn, zal ook welligt de bedelstaf myn toevlugt worden..... Bedelen of met hen vertrekken..... Neen, wy blyven hier, Heva en ik, en de goede menschen zullen de weigering van de aelmoes op ons niet wreken.....

Diep zuchtend stond de grysaerd op; Heva kwam liefdevol toegesneld, om zyne onzekere schreden te geleiden, en nog met de gedachten bezield, welke zoo even by hem waren opgekomen, klampte de blinde zich vaster dan ooit aen het meisje.

Den volgenden morgen stond de kleine Daniël onder den beuk, en op eenigen afstand van den vyver, waerin de boom zyne kruin spiegelde.

De knaep had een grooten klomp onder den arm, waervan het bovenste gedeelte regelmatig afgesneden was - dat was het schip, hetwelk hy aen Heva beloofd had. In het midden stak een eikenhouten stokje - dat was de mast. Daer tusschen hingen witte papiertjes - dat waren de zeilen, en op den top van het houtje, klaterde een goudpapieren vaentje - dat was het wimpel.

De kleine krullebol wachtte zyne vriendin. Blonde Heva verliet welhaest het huis met den *Witten Schoorsteen*, kwam dwars over het veld heen naer den vyver geloopen, en klapte blyde in de handen als zy het mooije schip zag, dat Daniël gemaekt had. Het werd van alle kanten bezigtigd en bewonderd, en toen Daniël alles klaer en duidelyk had uitgelegd, ging hy, gevolgd door Heva, triomfantelyk naer den vyver, maekte eene lange, fyne koord aen den klomp vast - en zie, daer dreef het meesterstuk van den knaep over de effene watervlakte heen.

De kinderen lachten, schaterden, jubelden en hadden maer spyt, dat zy zich niet in den klomp

konden neêrzetten en over den vyver laten dryven. Heva vond het zoo schoon, dat zy welhaest de beloften vergat die zy aen grootvader gedaen had, en er was in de verbeelding van het kind niets zoo schoon meer dan een schip.

Nu vertelde Heva aen den kleinen Daniël, dat haer vader en hare moeder ook welhaest met een groot schip zouden vertrekken, naer een ver - heel ver gelegen dorp. Daniël hield een oogenblik stil met het schip voort te trekken, en vroeg nadenkend:

Naer welk dorp?

Het wichtje zag den knaep sprakeloos in de oogen. Het kende zelve dat dorp niet; het wist enkel, dat men ook moest schipjevaren wilde men er komen.

'En zult gy ook weggaen? hervatte Daniël.

Heva knikte met het lieve blonde hoofdje: het varen met een groot - heel groot schip lachte haer zoo vriendelyk toe!

Nu werd het kleine schip aen den kant getrokken, en men ging naer het nieuwe land varen, waervan Heva gesproken had. Men verbeeldde zich dat het aen den anderen kant van den vyver lag. Heva bragt eenen meikever aen en zette hem aen boord - dat

was haer vader; Daniël ving eenen vlinder en neep het beestje half lam, om te beletten dat het zou gaen vliegen - dat was moeder Monica. Daerna zette hy er nog eene kleine, lieve goudvlieg by - dat was Heva. Dan voer het schip weg, door de fyne koord getrokken en de kinderen juichten, toen, eene poos nadien, de lading behouden aen den anderen kant van den vyver kwam.

Nadat zy eenigen tyd gespeeld hadden, kwam Huibert langs den vyver. Hy had een donkeren blik op de twee kinderen geworpen en zyn hart had gebonsd, toen hy hunne naïve gesprekken over het vreemde dorp, aen de overzy van den vyver, hoorde. Huibert nam onstuimig kleine Heva by de hand en verliet den beuk, zonder Daniël een woord toe te spreken. Deze stond geruimen tyd zyne kleine vriendin naer te zien, en toen hy eindelyk de hoop moest opgeven dat zy zou terugkeeren, trok hy het schip uit het water, nam het vaertuig onder den arm, en sloeg den weg naer zyne wooning in - altyd met het zoete vertrouwen, dat Heva den volgenden dag weêr aen den vyver komen zou.

Daniël kwam te huis: de gelukkige Evert Krans zat, na een zwaer volbragten arbeid, onder den vlier-

boom voor het huis te rusten; Begga zat naest hem en bereidde het middag-eten.

Kleine Daniël vertelde hun, dat de Broncke's weg gingen, naer een ver - heel ver gelegen dorp, en dat ze met een schip zouden weggaen, en dat ze daer, in dat vreemde dorp veel - heel veel geld zouden krygen.

Begga luisterde naer het gesnap van den kleinen jongen niet; maer Evert leende integendeel aendachtig het oor naer hetgeen de knaep zeide, en bragt het in verband met hetgeen er den vorigen dag onder den beukenboom gezeid was. Eene sombere gedachte deed zyn voorhoofd rimpelen, en terwyl hy diep zuchtte, mompelde hy:

Het kind dat buyten spelen gaet,
Seyt hoe het in den huyse staet.

Evert vertelde aen zyne vrouw het nieuws van den vreemden heer, en wat men des zondags zoo al wonderlyks gezeid had over Amerika en zyne rykdommen, en hy voegde er by, dat gewis de hebzucht den armen Huibert zoo somber en zoo menschenschuw hadden gemaekt.

‘Dwaze! zegde Evert; wat zal hy in zyne hoop

bedrogen worden! Ik wensch van harte dat vader Broncke hem de waerheid zal doen gevoelen van de gouden spreuk:

Eygen heert,
Is goud weerd.

- Ja, dat hoop ik ook! het er Begga op volgen; maer als Monica iets in het hoofd heeft, dan zal er dit zoo gemakkelyk niet uitgepraet worden.

- Omdat zy de broek draegt! zeide Evert, terwyl hy een schalkschen blik op zyne vrouw wierp; en gy weet wel, lieve, wat ik u gisteren nog voorlas:

Alwaer de spinrock dwinght het sweert,
Daer staet het qualick met den weert.

Begga lachte.

'Als Huib een man was, hy zou naer de woorden van zynen ouden vader luisteren, en zich door de dwaze grillen zyner vrouw het hoofd niet laten op hol brengen. Zie, Begga, dat zal ons zoo ligt niet gebeuren; daer ben ik zeker van. Wy trouwden elkander uit liefde en namen zonneschyn en regen aen, zoo als de lieve God dit ons zond. Hadden wy weinig - wy zegden 'in Gods naem.' Hadden wy

veel - wy dankten den hemel en dachten op den dag van morgen.....

- Dat is waer!

- Ja, lach maer; doch dat zeg en meen ik: ik zou myn levensgeluk niet willen ruilen tegen het gelukkigste lot van de aerde. Ik zou myne vrouw niet geven voor.....

- Ja, hoe hoog schat gy uwe vrouw wel? lachte Begga.

- Hooger dan eene Prinses van Oranje, en myn zwarten krullebol hooger dan den jongen Kroonprins, en voor dezen heb ik waerachtig eerbied - en Evert ligtte, ten bewyze, eventjes den hoed op die zyn hoofd bedekte.

- Wel gesproken! riep Begga.

- En vader Cats zegt het immers:

Geen rycker man in alle steden,
Als die met 't syne is te vreden.

Begga lachte andermael, en na Evert in de oogen gestaerd te hebben, zag zy naer den schoonen knaep, die, op eenige stappen van daer, met den grooten wolfshond in het zand rolde.

'En echter, ging Evert op plagenden toon voort, heb ik aen dat vrouwtje al wat te schaven gehad!

- Dat is niet waer! viel Begga in.

- Stil maer, liefste! Gy waert al gelyk de anderen; want heel het Eva's geslacht is op denzelfden kam geschoren. In den tyd van het vryen zyn er geene gebreken; maer eenmael getrouwd:

Een jonge vrou, een meulenrat,
Daeraen gebreeckt gemeenlick wat.

- En toch waert gy blyde dat gy my hadt! lachte de vrouw op hare beurt. Lieve hemel, ik herinner my nog hoe hy door dik en dun, by nacht en dag kwam aenstappen; sneeuw, hagel, bliksem of donder schrikten hem niet af. Hy zou door de hel gevlogen zyn, om by zyne Begga te wezen.

- Ja, een verliefde is dikwyls geen redelyk schepsel Gods meer. Ik was als de rest; maer ik wist wel dat, als Begga eens myn vrouwtje zyn zou, er veel aen te polysten zou vallen.

- En aen u dan?

- Aen my ook.

- Ha, gy zyt ten minste regtvaerdig!

- Wy moesten elkander leeren kennen en dat hebben wy gedaen, en indien er al eens een donker wolkje aen onzen blauwen hemel kwam, dan dacht ik alweêr:

Geen wagen oyt zoo sacht en reet,
Die somtyds niet een stootjen leet.

- En nu zyn wy gelukkig!

- Drommels, ik geloof het ook, en laet het ons maer zeggen, daer heeft het perkamenten boek met koperen sloten al veel aen toegebragt! - en Evert neep de lippen vast opeen, terwyl hy de onderste vooruit bragt, en knikte beduidend met het hoofd.

- Ja, er staen wyze dingen in, zoo wel voor de mans als voor de vrouwen! liet Begga er op volgen en schalksch naer Evert ziende. Had Huibert den *Bybel der Boeren*, zoo als gy Cats noemt, eens aendachtig gelezen.....

Evert zag nadenkend voor zich uit.

'Waeraen denkt gy? hervatte Begga.

- Aen Huib en Monica.

- En aen die lieve, blonde Heva, waer onze Daniël zoo gaerne meê speelt.

- En dan aen dien ouden, blinden vader.....

- Arme sukkelaer!

- Wat zal die, blind en oud, in dat vreemde land gaen aenvangen?.... Weet gy wel, Begga, dat het lot van dien grysaerd verschrikkelyk is.

- Maer hy zal hier blyven.....

- Hier blyven, als zyne kinderen, de naeste familie, welke hy op aerde heeft, weggaen! Wat zou hy daerenboven hier doen? Hy kan toch niet gaen bedelen, om niet van honger te sterven.

Begga zuchtte, en er heerschte geruimen tyd eene diepe stilte.

Welk verschil tusschen het huisgezin van Evert Krans en Huibert Broncke! Hier tevredenheid met het lot - daer misnoegdheid over hetgeen God hun gegeven had. Hier arbeid en spaerzaemheid - daer traegheid by den man en verkwisting by de vrouw.

Hier het huwelyksgeluk in den vollen zin des woords - daer innerlyk de tweedragt.

Hier ziet men met een hart, kloppend van geluk op het verledene - daer komen spyt en wroeging het hart doorboren, als men aen het verloopene denkt. Hier gaet man en vrouw, met het kind in hun midden, en met een gerust gemoed, het toekomende in - daer grypen de handen, met een koortsachtigen drift naer de schitterbeelden van den rykdom, die hun aen gene zy der zee worden voorgespiegeld!

III.

Er werd in het dorp zeer verschillend over het voornemen van Huibert gesproken; doch het was uiterst moeijelyk om den regten draed der geschiedenis te vatten, aengezien er meer dan ooit eenen scheidsmuer tusschen de dorpelingen en het huisgezin van Broncke getimmerd was.

De kinderen bleven echter nauw aen elkander gehecht, en dit bewees Daniël nog des te meer toen, in den loop van den zomer, kleine Heva ziek werd. Hare wangetjes, zoo zacht gepurperd, waren bleek en mager geworden en de oogskens van het lieve wicht

stonden diep in hunne holten. De speelzucht verging, de glimlach verdween en onbeweeglyk zat het kind soms uren lang onder den beukenboom, als was het diep in gedachten verzonken.

Daniël was de trouwe wachter, de gezellige vriend, de vrolyke hofnar voor de kleine zieke.

Daer waer zy zich kwam neêrzetten had hy zorg gedragen, het zachtste mos neêr te spreiden, en als de zon soms wat scherp op Heva neêrviel, sneed hy met zyn zakmes, elzen- en beukentakken af, en maekte alzoo eene lommerryke tent boven het hoofd van zyne vriendin. Hy weerde met een eikentakje de vliegen of muggen van Heva's aengezigtje; hy haelde voor haer de blauwe korenbloemen en de donkerroode kolroozen byeen; hy deed zynen tol brommend draeijen, zynen hoepel over den zandweg vliegen; hy riep den grooten wolfshond zyns vaders en deed hem al de kunsten doen, welke hy ooit geleerd had. Daniël zelve sprong, dartelde, maekte tuimelaers - enkel in de hoop van nog eenen dier zoete glimlachjes van voorheen, om de lippen van het kindje te tooveren.

Dit echter gelukte hem slechts, wanneer hy zyn klompschip, met bloemen, vlinders of kleurige steen-

tjes geladen, over de blauwe vlakte van den vyver glyden liet.

Heva was als eene koninginne, welke gevierd en aenbeden wordt, en haer paleis wel eens heeft willen verlaten, om in eene vreemde stad de volksvreugde by te woonen. Het volk juicht, jubelt, danst, is onuitputtelyk in feesten, stelt al zyne kunsten en tuimelsprongen ten toon, en is gelukkig, wanneer een glimlach het effene en majestueuze gelaet der vorstin komt plooijen.

Weldra kwam Heva niet meer onder den beukenboom, en het was Daniël of gansch de wereld voor hem leêg gestorven was; hy wachtte dagen, weken en toen zy niet kwam, rigtte hy eerst zynen oogslag naer de hoeve met den *Witten Schoorsteen*, en daerna ook traeg, zelfs slepend zyne schreden.

Aen de deur der hoeve zat de blinde vader; hy had het hoofd diep naer de borst laten zakken en zuchtte soms zoo smartelyk, dat het Daniël zeer aen het hart deed.

‘Vader Broncke! fluisterde de knaep, na den ouden man eenige oogenblikken bezien te hebben.

- Zyt gy het, Daniël?

De knaep knikte; hy vergat de blindheid van den

ouden man. Deze echter had de stem van het kind duidelyk herkend.

‘Daniël, komt gy zien waer Heva is?.... Ik begryp het: gy vindt uwe speelgenoote niet meer..... arm kind!

- Waer is Heva, grootvader Broncke?

- Heva is ziek, lieve jongen.

De tranen kwamen den knaep in de oogen.

‘Zy heeft dikwyls naer kleinen Daniël gevraegd, ging de blinde voort, en als zy soms droomt en ylt, dan roept zy u en spreekt van al de schoonheden, welke gy voor haer gemaekt hebt..... Zy spreekt altyd, op eenen toon waerin het geluk doortintelt, van het fraeije schip met vlaggen en wimpels! voegde de oude man er zuchtend by.

- Mag ik Heva eens gaen zien, vader Broncke? vroeg de knaep met eene bevende stem.

- Waerom niet, kind? Kom, wy zullen zamen eenige oogenblikken aen het bed van de zieke kleine gaen doorbrengen.

De blinde reikte den knaep de hand toe en beiden traden de hoeve in. De eerste woorden die Heva uitsprak, was de vraeg, of Daniël het schoone schip had meêgebragt. De grootvader zuchtte by die woor-

den, want hy dacht aen het vertrek. Monica hoorde de vraeg integendeel met voldoening: immers in al dat ylen en droomen van haer kind, over het schoone schip van Daniël, zag zy gedurig de profecy van geluk in de toekomst: zy dacht dat de engelen door den mond van haer kind spraken. Hoe meer kleine Daniël dus van het schip vertelde, hoe meer hy de vriend der moeder was, hoe meer de zieke Heva opgebeurd werd en glimlachte - maer ook hoe ingetogener en mismoediger de arme blinde werd.

Allen schenen hem te verlaten!

Dien avond vouwde Daniël de handjes zamen en bad God vurig voor het herstel zyner lieve Heva. Hy deed zelfs de schitterendste beloften aen den Hemelschen Kindervriend, en als wy ons niet vergissen, beloofde hy onder ander, voor den aenstaenden winter, zyne beste schoenen aen den kleinen Jesus: - gewis, omdat hy Hem altyd met naekte voetjes op den schoot zyner moeder zag.

Er scheen een vaster toegehaelde, een inniger band tusschen de twee kinderen geslingerd te zyn, en als de zorgvolle Begga aen het vertrek der familie Broncke dacht, dan ook kwam er wel eens een zucht uit haer edel hart op, omdat zy zich verbeeldde

dat haer kleine krullebol om de blonde Heva treuren zou.

Onder den beukenboom sprak men dikwyls over het ontwerp van Huibert, en men twyfelde nog altyd of het wel ooit zou verwezenlykt worden; maer toen men, op eenen zondag na de hoogmis, de verkoop der hoeve en al derzelver afhankelykheden zag aengeplakt; toen men hoorde, dat Huibert reeds tweemael naer Antwerpen was geweest om zyne inscheping te bewerken - toen twyfelde men niet meer. Sommigen beklaegden den gelukzoeker; anderen dreven den spot met hem; doch iedereen had diep medelyden met den ongelukkigen blinde.

Kort daerna werden de hoeve, de oogst, het vee, de gronden - kortom, al de roerende en onroerende goederen, welke Huibert bezat, verkocht. De blinde kon dien dag aen de hoeve niet blyven: het deed hem zeer aen het hart datgene in vreemde handen te zien overgaen, wat hy van zynen vader geërfd had; wat hy zelf in het zweet zyns aenschyns had gewonnen. Niets werd er gespaerd, hoe heilig het hem ook wezen mogt. Immers hy, die door de geldzucht geplaegd wordt, heeft geen hart meer!

De oude man ging heen, om zyn ongeluk aen de

eenzaemheid te klagen. Aen Heva's hand over den zandweg gaende, kwam hy langs het huis van Evert. Deze sprak hem bemoedigend aen, en de toon zyner stem alleen bewees, dat hy deel nam in het zware lyden van den grysaerd.

'Wat zult gy nu doen, vader Broncke? vroeg Evert, nadat de blinde hem zyne smarte geklaegd had.

- Wel wat zou ik doen, Evert! Indien ik hier blyf, zal de blinde vader moeten bedelen, of ten laetste door het armbestuer gehouden worden. Werken kan ik niet meer, en ik ben te oud om te leeren bedelen. Allen, zelfs de kleine Heva, gaen weg en zien en droomen niet anders dan Amerika.

- Arme vader!

- Dat zegt gy wel! nokte de blinde; en terwyl hy de handen bibberend uitstak, sprak hy voort: Evert, laet my u de hand drukken en vaerwel zeggen.....

Evert kon geen woord uitbrengen; hy vond op dat oogenblik geene enkele spreuk van Cats, die hem anders zoo gulhartig van de lippen rolden. Begga weende van aendoening, en Daniël had zynen arm om Heva's hals geslagen als om het lieve wichtje

aen zich vast te ketenen. Krans had sinds eenige oogenblikken zyne beide handen in die van den blinde gelegd.

‘Evert, gy zyt gelukkig, zeide de oude man. Gy droomt niet van ongekende rykdommen en zyt tevreden met hetgeen de lieve God u geschonken heeft. Denk in uwen voorspoed aen hen die, in een vreemd land, een graf gaen zoeken.

- Wy zullen u niet vergeten! snikte de goedhartige man.

- Bid soms eenen ‘*Onze Vader*’ voor ons.

- Maer vader Broncke, zult gy dan zoo spoedig vertrekken? onderbrak Begga den spreker.

- Ja, morgen of overmorgen nacht. Die schelm van een Koppel, zoo als men den vreemden heer noemt, is ons gisteren komen zeggen, dat het schip waermeê wy de wyde zee moeten oversteken, te Antwerpen gereed ligt.... In Gods naem! weende de grysaerd; maer ik had toch liever hier willen sterven en begraven worden - hier, in onzen eigen grond. Nu, Heva, zeg den kleinen Daniël goeden dag.....

De kinderen spraken geen woord; zy zagen elkaêr droevig in de oogen en toen Daniël begon te weenen, zeide het meisje met eene troostende stem:

‘Ween niet, Daniël; Heva zal terug komen.

- Neen, neen! murmelde de oude man binnen 's monds. Men komt niet terug uit dat gevloekte land!

- Ween zoo niet, Daniël! liet Begga er op volgen, toen zy haren lieven krullebol zoo pynlyk schreijen zag. Gy hoort het wel, Heva zal immers terugkomen.

- Ja, ja! zeide de blinde luidop, troost u maer lieve Daniël..... Waerom zouden wy nu reeds hunne hartjes doen lyden? ging hy voort, zich tot de ouders wendende. Laet hun de zoete hoop van het wederzien behouden; het is een balsem voor het oogenblik, terwyl het vergeten er welhaest op volgen zal.....

- Neen, grootvader! onderbrak Heva, de hemelschblauwe oogen tot hem opligtende; neen, ik zal Daniël niet vergeten.

Weinige oogenblikken daerna trad de blinde voort, en de gelukkige Evert en Begga zagen hem weemoedig achterna. Op de plaetsen, welke hem lief waren en die Heva hem aenwees, stond hy eenige oogenblikken stil. Hy rustte geruimen tyd op den dorpel der kerkdeur, op de graven zyner dierbaren; hy ving gretig in zyn oor den klank der torenklok op, als zy treurig het uer sloeg; hy toefde lang aen den beuken-

boom en dáér door de smart overmeesterd, liet hy het hoofd moedeloos tegen zyn ouden vriend leunen, en heete tranen rolden op de ruwe schors neêr.

Wat al herinneringen waren er voor hem aen dien boom verbonden!

De maen wierp haer tooverlicht door het gebladerte, toen Heva met een bedrukt stemmeke, haren vader smeekte van naer huis te gaen.

‘Ik word bang, grootvader! stamelde het kind. Kom, laet ons naer de hoeve terugkeeren.

Het was kort nadien des nachts, by een helderen maneschyn, dat het huisgezin van Broncke vertrok, om des anderendaegs in de haven te komen, waer men zich voor het Land van Beloften zou inschepen. Het weinige dat men had overgehouden en 't welk dienstig was voor de reis, werd op eene opene kar geladen. De blinde en Heva kregen eene plaets tusschen die opgestapelde voorwerpen, en Huib en Monica gingen naest het voertuig, dat traeg over den zandweg hobbelde.

De hoeve met den *Witten Schoorsteen* was ledig, en noch Huib, noch Monica wierpen een smartelyken oogslag op de wooning terug. Integendeel zy

wenschten zich geluk den geboortegrond te kunnen verlaten. De oude man zat diep gebukt en weende. Het was op dat oogenblik, of alles wat hem lief was op de wereld in het graf zonk, naermate de vlakte achter de kar wegschoof. Van tyd tot tyd ligtte hy het hoofd op en vroeg aen Heva:

'Waer zyn wy, kind?

En den eersten keer dat dit voorviel, had Heva gezeid:

'Aen het huis van Daniël.

De grysaerd wendde zich naer den kant waer hy wist, dat het huis stond en in zyne gedachte rigtte hy nogmaels zynen groet aen de wooning, waer hy zoo veel vriendschap en medelyden ontmoet had.

'Zy slapen gerust, murmelde de grysaerd; zy worden niet geplaegd, zoo als myne kinderen, door den koortsachtigen gouddroom!

De haen kraeide op dat oogenblik; hy scheen de landverhuizers den laetsten groet voor zynen meester te willen toesturen.

Daerna verviel alles weêr in de diepste rust, en de kar hobbelde traeg en doodsch voorwaerts, alsof zy een lykwagen ware geweest. Welk verschil met de andere dorpelingen, als deze van het eene naer

het andere dorp verhuizen! Deze vertrekken by helderen dage, by een vrolyken zonneschyn; de kar, waerop zy gezeten zyn is met eene sneeuwwitte huif overtrokken; de koorden die ze vasthechten, zyn met bloemen omslingerd en voor, in den boog der huif, hangt eene kroon van bloemen, loover en klatergoud; zelfs in sommige dorpen spant men twee, met bloemkransen versierde, paerden voor de kar.

Dan nog - zy die verhuizen, zingen een vrolyk, een sarrend liedeke, ten afscheid aen het dorp:

Te Blajel wil' we nie woonen
Dor zên er de wyven te kwaed!

En niettegenstaende dat plagend en niet heel vleijend referein, komen de buren de voorbytrekkende huifkar begroeten, en den verhuizer ‘geluk en welvaert’ toewenschen.

Hier, integendeel, is niets van dat alles: geene vrolyke zonneschyn, geene bloemen, geen lied, geen groet van buren en vrienden - o, wy zeiden het wel te regt, het is een lykwagen die daer heen rolt!

Dat gevoelde de oude Broncke.

Na eene poos vroeg hy andermael:

‘Heva waer zyn wy nu?’

- Digt by den benkenboom.

De blinde ligtte het hoofd op en scheen te bidden, het aengezigt ten hemel gekeerd; een ligte nachtwind speelde door de takken en schudde de dauwdroppels naer beneden. Het waren koude, maer toch voor den grysaerd, verkwikkende tranen. De nachtegael zong in den hoogen top zyn slepend en melodieus lied, als wilde hy de reizigers aen het rustig en onbezorgd verledene herinneren; als wilde hy eene laetste pooging doen, om hen, door zynen zoeten zang, aen den grond te kluisteren, die hun zag geboren worden.

Te vergeefs!

Huib en Monica zagen den ouden beuk met geen zoo gerust gemoed; de eerste meende, in plaets van eenen vriend, eenen vyand, een dreigend spook in hem te zien. Ook sloeg hy de zweep geweldig om de ooren van het paerd, en riep onstuimig: 'voort, voort!'

Het trekpaerd draefde over den weg, tot dat men den beukenboom uit het gezigt verloren had, en toen Huib en Monica, nadenkend geworden, met een kloppend hart langs het kronkelend heispoor voorttraden, brak de grysaerd eensklaps het stilzwygen af:

'Waerom dreeft gy aen den beukenboom, uw paerd zoo eensklaps voort, Huibert?

De *Rosse* zweeg.

‘Gy zwygt?.... Ik heb uwe beweging echter wel verstaen, zoon. Was het u niet alsof de beukenboom u verweet, dat gy hem verliet - zelfs, dat gy sedert langen tyd niet meer in zyne schaduw gekomen waert?.... Ja, ja..... Och, konden wy nog terugkeeren, Huibert!

‘Voort, voort! riep de *Rosse*, en legde op nieuw de zweep over het snuivende paerd.

De karavane verdween welhaest in de naburige mastbosschen.

De zon was reeds weêr aen 't dalen, toen men Antwerpen bereikte. De kar rolde de groote stad in, om welhaest voor een zoo gezeid *gasthoff* stil te houden - eene soort van hotel, waer de duitsche landverhuizers gewoonlyk hunnen intrek nemen; een dier verblyven, op welke de policie niet zelden hare Argus-oogen gerigt houdt.

Het eerste gedeelte van den weg was dus afgelegd. Welhaest zou de familie inschepen, en door den wind voort - altyd voortgedreven worden. Waerheen? Naer Amerika. Waer ligt dat land? Dat weet men niet. Om het even: men loopt geblinddoekt en met uitgebreide armen vooruit, zeker zynde dat de fortuin

zich in dezelve storten zal, zoohaest men voet aen wal heeft gezet.

‘Fortuin, fortuin! roept de arme landverhuizer.

‘Graf, graf! is de natuerlyke echo op dat woord. Eenige dagen nadien dacht Huibert de laetste voorwaerden der inscheping volbragt te hebben; doch welk een smartelyk gevoel overmeesterde den arme blinde, toen men hem zeide, dat hy zyne huisgenooten niet konde vergezellen, uit hoofde van het gekende gebrek en verder, omdat hy geene voldoende hulpmiddelen bezat, om zonder werken in Amerika te kunnen leven.

Het was den ouden man alsof hemel en aerde, op dat oogenblik, door eenen donderslag verpletterd werd. Ginds wachtte hem wel is waer de rampspoed; maer hier, hier wachtte hem, alleen en verlaten, de prangendste armoede; ginds zouden zyne kinderen zyn, hier bleven hem niets dan vreemden over. Zyn eigen vaderland was voor hem het land der ballingschap geworden!

De blinde bad en kroop weenend op de kniën; Heva mengde hare zilverige stem in het smeekgebed; Huib ook drong, met eenige woorden, aen; maer hy die de inscheping bewaekte, weigerde hard-

nekkig en wees op de onverbiddelyke wetten, welke er in Amerika op de ontscheping van dergelyke landverhuizers bestaen.

'Mynheer, zeide de blinde, laet my meê vertrekken, of liever laet my myne kinderen uitgeleide doen. Ik zal Amerika niet bereiken; neen! de dood, ik gevoel het, zal my lang vóór de aenkomst weggevoerd hebben.

- Welnu, oude, sterf dan liever op de kust! lachte de kapitein van het vaertuig. Hier zult gy nog een graf vinden; maer daer werpt men uw lyk aen de haeijen. Daerby, het uitgeleide is reeds meer dan voldoende: wat vroeger of wat later afscheid genomen, dat is hetzelfde.

- Mynheer, waerom heeft men ons dat niet vóór het vertrek gezeid? stamelde de oude man.

- Waerom laet gy u bedriegen? Is het onze schuld als men u geene goede inlichtingen geeft, en dat gy geloof hecht aen al die schynschoone beloften!

- O, die gevloekte zucht naer goud! jammerde de blinde.

Huib stond bleek als een doode, en het hoofd op de borst gebogen; hy wist niet wat zeggen, wat doen.

Monica bleef koel by dit alles; de traentjes liepen Heva over de wangen, en terwyl het kind met het eene handje zich aen 's vaders kleêren vastklampte, reikte het met het andere naer zynen blinden grootvader, die allengs al meer van het dek gestooten werd.

'Huibert, Huibert! riep de oude man, alsof hy hem eene zware verwyting, over zyne onverschilligheid, wilde toerigten.

De toon der stem had een overschot van gevoel in het hart van den hebzuchtige doen ontwaken - een overschot van ouderliefde. Hy sprong naderby, en kwam nog tyds genoeg om den ouden blinde, die bewusteloos neêrzakte, in zyne armen op te vangen. Huibert's hand, anders zoo krachtig, beefde als een riet, dat door den wind bewogen wordt. Kleine Heva streelde met de handjes het doodsbleeke wezen van den blinde, of kuste de bestorven wangen, als wilde zy hem tot het leven terugroepen.

Eenigen tyd nadien was de oude Broncke bygekomen: hy stond met Huibert, Monica en Heva op de kaei der Schelde. Op den stroom lag de driemaster, gereed om naer de nieuwe wereld te stevenen. De matroozen zongen hun eentoonig lied, by het ratelend ophalen der ankerketting; zy waren tevreden, want

zy keerden naer hun vaderland terug, terwyl zoo vele anderen het hunne ontweken!

Op de kaei was het oogenblik van het afscheid gekomen. De oude blinde scheen nu gelaten in het verschrikkelyk lot, dat hem beschoren was. Het geloof in God ondersteunde hem, en al liepen de tranen hem over de wangen, toch scheen hy kalm te zyn. Hy omhelsde zyne schoondochter - de duivelsche slang, welke het ongeluk in zyn aerdsch Paradys had gebragt; zynen zoon, den misleide, die aen gene zy van de zee, het geklingel der goudbeurs meende te hooren, terwyl het de klank zyner doodsklok was - en eindelyk Heva, dat onschuldige wezen, hetwelk niet besefte wat zwoegen, worstelen, lyden en scheiden was, en dat, door de traentjes heen, het schoone groote schip met een juichend hart begroette.

'Huibert, ga nu in vrede! zeide de oude.

- Vader, stamelde de zoon, ziedaer nog twee zilverstukken by die, welke ik u gegeven heb..... Ga terug naer ons dorp, en ik beloof het u, zoohaest ik geld gewonnen heb, zal ik u komen halen.....

- Ja, vader, en dan moet ge Daniël meêbrengen, onderbrak Heva. Wat zou hy blyde zyn dat groote schip ook eens te zien!

De blinde had zynen zoon andermael aen het hart gedrukt; maer toen deze de hooger aengehaelde woorden uitsprak, vertoonde er zich een smartelyke glimlach op de lippen des grysaerds.

‘Neen, zeide hy, neen, bedrieg u niet! Wy zullen elkander niet weêrzien - ten minste hier niet.

- En waer dan?

- Hierboven; en wie weet Huibert of gy, die met duizende gevaren gaet worstelen, er nog niet vroeger zyn zult dan ik.....

Het signael was gegeven; de landverhuizers riepen, uit de boot, den hulpeloozen blinde hun laetste vaerwel toe. Eenige oogenblikken nadien was alles vaerdig aen boord; de Amerikaensche vlag wapperde vrolyk met den wind; een kanonschot daverde ten afscheidsgroet aen de gastvrye vreemden, en in tranen stikkend zakte de oude Broncke op de kniën. Hy gevoelde, dat hy aen het sterfbed van geheel zyn huisgezin stond.....

Inderdaed, lezer, dunkt u niet dat het daerheen dryvende schip eene doodkist is; dat de zwellende zeilen de witte lykwade zyn over veel jong gestorven hoop? Dunkt u niet dat de zwalkende golven veel

gelyken aen dronken lykbaerdragers, die misschien welhaest hunne schouders onder die doodkist zullen uittrekken, om haer in het diepe watergraf te doen zinken?....

Doch wy keeren nog voor een oogenblik by den ouden blinde terug.

De ongelukkige stond tegen eenen der boomen geleund en weende. De ryke wandelaer ging hem voorby, zonder hem eenen blik van belangstelling toe te werpen; de ryke dame verhaestte haren stap, om hare fyngevoelige zenuwen niet te ontstellen.

De parabel van den Samaritaen is nog ten huidigen dage waer!

Een arme werkman hield het eerst voor den blinde stil; een matroos, ruw en wild van opzigt - maer gevoelig van hart, was de tweede. Het volk vormde welhaest eenen kring rond den lyder, die snikkend zyne lotgevallen vertelde.

‘Daer, zeide de werkman, diep aengedaen - en hy wilde hem het eenige koperstuk geven 't welk hy bezat.

- Neem dat, hervatte de matroos, en hy stak den blinde een zilverstuk toe, terwyl hy een brandenden

blik op het vertrekkende vaertuig wierp, en een ruwen vloek tusschen de tanden mompelde.

De grysaerd weigerde de twee giften, hem zoo edelmoedig aengeboden.

‘Kom, zeide eene vrouw uit de volksklas, kom meê naer myn huis, en morgen zult gy vertrekken - en met eene driftige beweging greep zy den arm van den ouden Broncke en, gevolgd door eene schare volks, deed zy hem eene nederige werkmanswooning binnen treden.

Dáér vond de grysaerd ten minste harten, die hem weêr een weinig troost in zyn lyden gaven.

IV.

Het goudgele koren was reeds lang in de schuren; de weiden waren kael geschoren, de herfstbloemen ontloken. Boven vele deuren der hoeven hingen blauwe en witte druiventrossen naer beneden, en tusschen het groen der fruitboomen, bloosden sappige appelen.

Eer de boer den harden arbeid voor den naderenden winter aenvangt, houdt hy in ons dorp nog eens dapper kermis - en wy bevinden ons juist te Bladel, op het oogenblik dat de violen, de bassen en de klarinetten, in iedere herberg krassen, brommen en schetteren.

De dans is inderdaed hupsch, vrolyk en bovenal vermoeijend. Men meet het genoten vermaek af, naermate er droppelen zweet van het aengezigt gestroomd zyn.

Inderdaed, vriendelyke lezeres, vindt gy niet dat dáér de Dey van Algiers, met volle regt, zou mogen zeggen, toen hy aen een der hoven van Italië dansen zag: ‘Dat zou ik mynen knecht laten doen’?

Maer toch, gy zoudt gewis dat gewoel met voldoening beschouwen. Het is wel schoon om te zien - die ronde, blozende gezigten; die heldere, vriendelyke oogen; dien glimlach om den mond; die frissche lippen; kortom, men mag ze zien die malsche boerinnen, van wie Evert wel zeggen mogt:

Geen beter blancket
Als gesond en vet,
En in kleedingh net.

En die stelregel van vader Cats wordt algemeen in onze heîdorpen als de eenige, wezenlyke aengenomen. De boer is er fier op eene dikke, blozende ‘meid,’ zoo als hy zyne liefste noemt, en ziet met minachting op magere ledematen en bleeke wangen neêr. Gelukkig, dat vele van onze jonge dames dáér hare fortuin niet moeten maken!

Evert zelve liet de kermis niet ongehinderd zyn huis voorbydansen, al was hy dan ook reeds een aental jaren in het huwelyks-bootje. Neen, op die dagen was hy weêr piep jong, en zyne vrouw aen den arm nemende, dacht hy weêr, bly en onbezorgd, het leven in te dansen. Dan ging hy, in wat zyne vrouw betreft, ook regelregt tegen de raed van vader Cats in:

> *Quade beenen en goede wijven*,
> *Dienen wel in huys te blyven*.

hoewel, tusschen twee haekjes gezeid, het eerste gedeelte van het vers nog in 't geheel niet op Begga kon toegepast worden. Zy was integendeel nog vlug ter been, en danste nog dat het kraekte. Evert deed, geweldiger dan de moedigste knaep, den vloer onder zyne met nagelkoppen bezette hielen daveren, en kletste by het *avant-deux* in de handen, alsof hy er zyn dagelyksch brood meê verdienen moest.

Somtyds zette de goede Krans zich achter den danskring neêr, en mengde zyn gulhartigen lach en zyne spreuken tusschen de luchtige muziek in, en als hy een koppel in het oog kreeg, dat er fiksch op los vryde, stiet hy zyne lagchende Begga in de zyde, als wilde hy zeggen: ‘zoo deden wy het ook eens.’

Het waren daer geen

Syde woordekens,
Fluweele boordekens,
Met zachte koordekens.

neen, te drommel! Vader Cats heeft het gezeid en Evert herhaelde het, luidkeels lagchend:

Een boer die vryt,
Hy stoot of smyt.

‘Pas op Jeurie! riep Evert tot een reusachtigen boerenknaep met bolle wangen, die zyne liefste heen en weêr sleurde; pas op jongen! gy zult uwe meid kreupel en lam vryen!

Maer de aengesprokene stoorde zich aen die scherts niet, en danste of liever stampte, en in de handen kletsend, den spotter voorby.

‘Hola, Kobe! hervatte Krans, toen hy eenen bloodaert in het oog kreeg, die zyne liefste geen enkelen zoen, of zoo als de dorpeling zegt, geen enkel ‘mundje’ durfde te geven. Hola jongen,

Kalf-vleys
Half-vleys!

kom, houd het er maer eens tegen!

Gansch de vergadering deelde in de plaegziekte van Evert. Tien kussen klonken uitdagend tusschen

de muziek, en toen eindelyk Kobe het ook eens waegde, ging er een tienvoudig *hoerrah!* in de danskamer op.

‘En gy, Balte, ter drommel! laet gy uwe liefste daer op de *bank van barmhartigheid* zitten. Ha! is er ruzie in 't huishouden!

Geliefkens kyven
Doet liefde beklyven.

En inderdaed Evert wist die zwarte wolkjes, aen den hemel der liefde, welhaest te verdryven, en er was altyd tien tegen een te wedden, dat de zaek op eene hartelyke verzoening zou uitloopen.

Zag Krans eene vergeten en miskende deerne op de ongeluksbank zitten, en wier oogslag scheen te zeggen:

Soet suchtje vlieght eens by den man,
Dien ick niet genaeken kan.

dan ging hy er heen, sprong met haer lustig in den dans om, en eene vrouw zelfs was zoo behendig niet het samenkoppelen als die ronde Evert.

Vindt gy dien Evert niet eene brave en gulle ziel, lezeres, en hebt gy, in uwe beschaefde kringen, nog wel ooit een zoo gelukkig en zoo praktisch wysgeer ontmoet? Evert nam het leven - die mengeling van

rozen en doornen - uit de hand van God aen, zoo als dezes wil het hem voorbereidde en terwyl hy zyne smart zooveel mogelyk in zyn eigen hart besloten hield, deed hy de anderen integendeel zooveel mogelyk genieten van het geluk, dat hem geschonken werd.

Op het oogenblik dat in de herberg de dans het levendigste was; dat de deksels der tinnen liters gedurig klepten om gesuikerd bier - kortom, dat de vreugde van dans- en drinkparty ten toppunt steeg, drong eensklaps kleine Daniël door den danskring tot by zynen vader, en zeide ademloos en met een bedrukt stemmeke:

‘Vader, vader! ginds aen den beukenboom.....

- Wat is er te doen? vroeg Evert met een beklemd gemoed.

- Grootvader Broncke.....

- Wat zegt gy?

- Hy staet ginder aen den beukenboom te weenen.

- Grootvader Broncke! riep de edelmoedige boer, en snelde de deur uit.

Het vermaek verdween als op eenen tooverslag, en Evert Krans dacht aen niets meer dan hulp te gaen

toebrengen aen den ouden blinde. Evert was echter niet alleen. Byna al de dansers en danseressen volgden hem, en onder den beuk gekomen, zag men inderdaed den armen blinde staen, bleek, haveloos en aen de hand van een vreemd jongske, dat hem tot geleider gediend had. Ach, men zou gezeid hebben, dat hy uit het graf was opgestaen, en niet meer tot de levenden behoorde!

De geschiedenis van den blinden man werd in korte woorden verteld; maer zy deed een verschrikkelyk uitwerksel op de harten van al de omstanders. Het was alsof men inderdaed, plotseling, van het kermiskleed in het rouwgewaed; van het bal in een doodenhuis was overgeplaetst.

‘En nu sta ik weêr in uw midden, goede vrienden! smeekte de oude man. Och, verstoot den blinde niet; geef hem, voor den korten tyd dat hy nog leven en lyden zal, eenen stoel om op te zitten, eene bussel stroo om op te sterven.....

- O, wy zullen u helpen, vader Broncke! zeide Evert, terwyl hy de twee handen des grysaerds vastgreep. En heeft Huibert u zoo onbarmhartig verlaten?

- Evert, wees niet hard voor hem! Huibert draegt reeds eene zware straf genoeg.... Hy beloofde

regtzinnig, onvermoeid te zullen werken, om my den onbezorgden ouderdom terug te geven, dien ik hier genoot; hy hoopt weldra te zullen terugkomen, om my dan met zich over zee te nemen..... Arme jongen!

- En wat gaet gy nu beginnen? vroeg een der omstanders.
- Bedelen..... liet de grysaerd er droevig op volgen.
- Neen, zeide Evert; neen, dat zal niet waer zyn!
- Wat zou ik anders doen? snikte de oude.
- Kom, vader Broncke, riep de goede boer plotseling uit; kom naer myn huis, en God moge er u een lang en gelukkig leven gunnen.
- Ja, zoo moet het zyn! zeide Begga. Evert, ja, zoo versta ik het ook. Kom, vader Broncke kom!
- Brave zielen! snikte de oude blinde.
- Hier, Daniël, hier! riep Evert met eene altyd klimmende bezorgdheid. Gy zult voortaen by vader Broncke de plaets van de kleine Heva vervangen.
- Heva!.... weende de grootvader.
- Waer is Heva? vroeg de krullebol, met eene bange stem.
- Troost u, kleine Daniël; my dunkt, dat zy hier onder dezen beukenboom nog eens terugkomen zal.

Daniël ging vooruit; Evert en Begga ondersteunden den grysaerd aen weêrskanten; de geheele stoet dorpelingen volgde zwygend en met gebogen hoofd, en als er hun een woord over de lippen vloeide, dan was het eene klagt voor den blinde, eene zegening voor Evert.

Eene half uer nadien klonk de viool weêr even vrolyk als te voren; slechts Evert, Begga en Daniël waren op de kermis niet meer te vinden. Zy verzorgden den armen dwaler, en sliepen dien avond vooral gelukkig en tevreden in.

Van dien dag af werd de oude blinde als de vader des huisgezins aenzien, en als hy de liefdevolle zorgen ontwaerde, welke men voor hem had, dan vergat hy soms, voor een oogenblik, het smartelyke lyden van zyne kinderen en hy meende in de gelukkigste dagen zyner blindheid terug getooverd te zyn.

Daniël was de trouwe geleider van den verlatene; als de zon des morgens vrolyk op den beukenboom glinsterde, of als zy er des avonds droomend en met haren stervenden glans op neêr zag, geleidde hy den oude Broncke naer den reusachtigen vriend, en toefde er met den grysaerd in de schaduw.

Ofwel zy wandelden door de bosschen, door de weiden en akkers; zy toefden aen den afgebranden molen, door welks puinen de kleine rivier kabbelde; aen de dorpskerk, op het kerkhof; zy rustten uit aen elke hoeve en waren by iederen boer welkom.

Als zy alleen waren, spraken zy samen over het verledene en vooral over Heva, en elken avond vouwde Daniël de handjes samen en bad voor zyne kleine vriendin.

Wy zullen de jaren in ongestoorden vrede laten heen rollen, en ons vyf of zes jaren later in ons verhael verplaetsen.

Daniël wordt allengs een ranke en schoone jongen. Zyn eenigzins gebruind gelaet, met een ligten blos van gezondheid overdekt, is regelmatig gevormd; zyn oog flikkert als een diamant, onder de sierlyk gebogene wenkbrauwen; zyn hair is nog zwarter en glimmender geworden.

Over geheel dat wezen ligt iets droomend zoet verspreid, dat den jongen Daniël des te beminnenswaerdiger doet voorkomen. Beminnenswaerdig - ja, dat was hy; daerin waren al de meisjes van het dorp het eens, en waer zou men betere regters vinden dan onder haer?

Was zyn uiterlyk gunstig, ook zyn innerlyk strekte hem tot eer: hy had ook al te goede voorbeelden gehad, om het schoone en edele niet te beminnen en naer te volgen.

Kon hy betere leidsmannen vinden, dan eene teêrhartige moeder, een braven vader en dan dien tweeden vader - een' grysaerd, vol ondervinding en levenswysheid ?

Het huisgezin bestond nog altyd uit hetzelfde getal persoonen als vroeger.

De oude Broncke leefde stil en gelaten voort: het scheen dat de tegenwoordigheid van den grysaerd een tiendubbel geluk in het huis had gebragt; want in eenige jaren was Evert Krans een der welvarendste eigenaers van den omtrek geworden. Wilde de Hemel hem reeds hier op aerde zyne menschlievendheid, den ouden Broncke betoond, vergelden? Dat kunnen of mogen wy niet doorgronden.

Krans was God dankbaer voor die rykdommen; maer zeker is het, dat, als de Voorzienigheid hem beproeving op beproeving had toegezonden, hy, met even veel liefde als nu, het laetste stuk brood met den blinde zou gedeeld hebben.

In die welvaert wilde Evert zynen zoon dan ook

eene betere opvoeding geven, dan hy zelve genoten had; hy wilde dat hy meer zou kunnen, dan verzen van vader Cats lezen - en, na eene lange beraedslaging met den dorpspastoor, met Begga en grootvader Broncke, kwam men tot het besluit, dat de eenige zoon naer het Seminarie zou gezonden worden, om er zyne studiën in het latyn te doen.

De oude Broncke meende, als hy *dat* eens zou geleerd hebben, hy wel bekwaem zou zyn de schoolmeester, of misschien wel de burgemeester van het dorp te zyn; Begga verzette zich daer heftig tegen, en meende haren zoon reeds als pastoor der gemeente ingehuldigd te zien. Wat Evert betreft, hy zweeg en liet de toekomst aen den goeden God over.

Weinige maenden nadien zou Daniël inderdaed het vaderlyke huis verlaten. De kleêrmaker van het dorp had hem, zoo goed hy kon, uitgedoscht in een langen blauwen jas, die hem niet verre van de hielen bleef, en in welken men nog wel een tweeden Daniël had kunnen verbergen, zonder dat de naden zouden gebarsten zyn. De moeder had hem den styf gesteven hemdsband, zoo hoog mogelyk, uit den halsdas getrokken, en Evert had hem eene verbazend groote zilveren horlogie- eene *knol*, zoo als de

Noordbrabantsche boer spottend zegt - met zilveren ketting in den vestzak gestoken. Al die opschik verdroot Daniël, en deed ten slotte Evert hartelyk lagchen; maer Begga eischte dat haer zoon deftig voor den dag zou komen, en haelde daerom zynen hemdsband zoo hoog op, dat Daniël een pynlyk gezigt, begon te trekken en Krans uitriep:

'Maer vrouw, gy zult hem de ooren van het hoofd snyden!'

Met de zegening van gansch de familie, vertrok de toekomende student, en de laetste woorden die vader Broncke hem toesprak, waren deze: 'Bid voor hen, Daniël, die verre van ons weg gingen; bid vooral voor die kleine, onschuldige Heva.'

Die naem deed altyd een tooverachtig uitwerksel op Daniël. Als kind had hy immers met het blonde wichtje gespeeld, en haer lief gehad als zyn zusterke. Toen het kind weg was, bleef er hem de herinnering des te levendiger van by, omdat de blinde grootvader altyd van dat meisje sprak.

In zyne verbeelding had hy van jaer tot jaer het kind zien opgroeijen, en even als hy nu reeds een aenkomende jongeling was, moest zy ook nu reeds eene ontluikende maegd geworden zyn. Doch neen!

Huibert, Monica en hun lief dochterke waren, zonder twyfel, reeds lang dood; want sinds hun vertrek had niemand iets meer van hen vernomen, en de stilzwygendheid van vyf of zes jaren kon niets anders dan de stilzwygendheid des doods zyn.

Daniël was een yverig student; hy was een voorbeeld voor zyne medeleerlingen, en de professoren wisten zyne goede hoedanigheden hoog te waerdeeren. Als hy met de vacantie-dagen in het dorp terugkwam, bewonderde men den stillen, eenvoudigen, maer wyzen jongeling, en als men hem telkens de eerste pryzen zag wegdragen, was men ook algemeen van gedachte, dat hy reeds te veel verstand had om een boerenschoolmeester, een boerenburgemeester of een boerenpastoor te zyn. Grootvader Broncke dacht er zoo ook over, en Begga glimlachte, fier over haren zoon, als zy het den ouden blinde hoorde zeggen.

Als Daniël in het vaderlyke huis terugkwam, werd er meer dan gewoonlyk over de landverhuizers gesproken; maer vooral als de blinde aen den arm van Daniël door de weelderige akkers of de lommerryke bosschen wandelde, spraken jongeling en grysaerd over Huibert, Monica en Heva. Wel is

waer weende de oude man soms; maer het waren tranen van geluk, omdat zyn lieve Daniël zulke goede herinnering van zyne kinderen bewaerd had, en er zoo zoet en troostend over wist te spreken.

Eens, op een heerlyken avond van de maend augustus, wandelden zy alle twee op het breede boschpad, over hetwelk de beuk, de mast en de eik, in eene wilde schakeering van groen, hunne milde schaduwen wierpen.

'Ja, grootvader, zeide de student; ik herinner my nog altyd levendig de eerste kinderjaren, toen ik met die kleine, blonde Heva onder den beukenboom kwam spelen. Wat al schepen, looverhutjes, fluitjes van elzenhout, en wat al kransen van korenbloemen heb ik voor haer gemaekt!

- Zy was zoo goed, niet waer? zeide de oude man.

- Zy was een engel, grootvader, en my dunkt dat ze zelfs te schoon en te goed was voor deze aerde.....

- Daerom heeft God haer gewis ook tot zich genomen, Daniël.

- Wie kan de raedsbesluiten van den goeden God doorgronden, grootvader!.... En echter, er is eene

stem in my die zegt, dat wy het lieve kind nog eens zullen wederzien. Naermate de jaren verliepen en dat ik zelve grooter werd, zag ik Heva ook grooter worden. In myne eenzame studie-uren, scheen het my dikwyls toe, dat zy zich over mynen schouder neêrboog en glimlagchend met my de wonderschoone dingen las die de dichters neêrschreven; ofwel, als ik voor haer bad, dacht ik dat hare blauwe oogen my toelachten.....

De grysaerd verstond wel is waer de dichterlyke uitdrukking van Daniël niet heel wel; maer toch hy glimlachte, omdat hy wel gevoelde dat de jongeling iets zoets en vleijends van zyne Heva zeide.

‘Weet gy nog wel, grootvader, wat gy zeidet toen gy terugkwaemt uit Antwerpen, en ik u weenend naer myne kleine zuster vroeg ?

- Ik herinner het my niet meer.

- Het was ginds onder den beukenboom.....

- Het is reeds zoovele jaren geleden, Daniël, en myn geheugen wordt zwak.

- Gy zeidet my: ‘Troost u, kleine Daniël; my dunkt dat zy hier, onder dezen beukenboom, nog eens terug komen zal:’

- Heb ik dat gezeid?

- Ja, ja!

- Ik deed dit slechts om uwe traentjes op te droogen. Ik had toen gewis geene hoop meer.....

Daniël liet het hoofd peinzend op de borst zakken.

En echter..... murmelde hy.

Hy vond geene woorden om uit te drukken wat hy eigenlyk gevoelde. De woorden van den grysaerd hadden echter de illusiën van den student verflauwd; hy had gehoopt dat de oude man, integendeel, hem in zyne zoete denkbeelden zou gesterkt hebben.

Men was aen den gekenden beukenboom gekomen, en die plaets ging men nooit voorby, zonder er eene poos te rusten.

Terwyl men daer zat, kwam er een man den weg, die langs den beukenboom liep, opgetreden; het was de briefdrager, die van de naburige stad terugkeerde, en zyn vermoeijend werk voor eenige stuivers daegs verrigtte. Hy ging diep gebogen onder zynen last voort, en het zweet druppelde hem in dikke perels van het hoofd. Toen hy aen den beukenboom kwam, ligtte hy even het hoofd op, alsof hy dien grooten engel, met zyne breed uitgestrekte vleugels, bedanken wilde voor de verkoelende schaduw, welke hy hem op het voorhoofd goot.

‘Goeden avond! zeide de man, zich tot de rustende wandelaers wendende.

- Geluk vriend! was het tweevoudig antwoord.

- Ha, jonge heer Krans, hervatte de briefdrager; 't is waer ook, ik heb daer eenen brief voor u, die zeker van de andere zy der wereld komen moet..... Wacht, daer is hy.... zie, hy zal u zoo wat een gulden aen *port* kosten..... Duivels, als die niet uit China komt, dan komt hy voor het minst uit de maen!

De student was opgestaen en had den brief genomen. Het adres luidde als volgt, daergelaten eenige moorddadige spelfouten: ‘*Aen Daniël Krans, zoon van Evert Krans, te Bladel, in Holland.*’ Daniël kon geen woord spreken en zyn hart klopte geweldig, toen hy in eenen der postzegels ‘New-York’ las. Zonder eene lettergreep te kunnen uiten, tastte hy in zynen zak en reikte den briefdrager het verschuldigde zilverstuk over.

‘Daniël, wat brief is dat? vroeg de blinde, met eene ligt ontroerde stem.

- Ik weet het niet, grootvader; hy komt van ver, heel ver.

- Dan! riep de grysaerd eensklaps, met vervoering, uit; dan komt hy uit Amerika.

- Ja, ja! was het antwoord van Daniël, terwyl hy den brief koorstachtig losmaekte; ja, ik had er een voorgevoel van..... Heva! ging de jongeling voort; grootvader! de naem van Heva staet onder den brief!

- Lees, lees! myn kind.

- Wat heb ik u gezeid, grootvader! hervatte Daniël opgetogen, terwyl de gelukkigste glimlach in zyn oog vonkelde.

- Lees dan toch, Daniël!

- Ik kan niet, grootvader; tranen van geluk verduisteren myne oogen. O, zy leeft, Goddank!

Toen eindelyk de eerste vreugde gematigd was, ving Daniël met eene, van ontroering bevende, stem de lezing van den volgenden brief aen. Laet ons echter opmerken, dat wy een aental onderbrekingen, zoo wel van wege den grysaerd als van den voorlezer, onaengeroerd zullen laten:

'*Waerde Vriend!*

'Ik laet u weten den staet van myne gezondheid en ik hoop van u hetzelfde. Dag Daniël! Gy zult misschien de kleine Heva, met, wie gy altyd speeldet onder den beukenboom, niet meer gedenken; maer ik heb altyd op u gedacht. Ik had al lang geschreven, want ik kan schryven; maer vader hoort niet gaerne

van Bladel en van den beukenboom spreken. Hy zegt altyd: ‘Aen wien zoudt ge schryven; grootvader is zeker al lang dood en al de anderen zyn kwaed op ons.’ Maer nu heb ik voor een paer oude schoenen, een stuk papier, eene grooten ganzenpen, wat inkt en een rood ouweltje gekocht, en nu schryf ik aen u, omdat gy altyd met my speeldet, en ge zult dan ook wel wys worden uit myne hanepooten.

‘Ik laet u dan weten, dat ik nog frisch en gezond ben, en ik hoop hetzelfde van u te vernemen. Vader is ook gezond; maer onze arme moeder is al lang dood; zy is onderweg, na dat wy eene groote, heel groote stad verlaten hadden, in een groot, heel groot bosch gestorven en begraven. Ik weet nog goed, dat wy heel lang op zee zyn geweest. Och, het groote schip was zoo pleizierig niet, als dat gy gemaekt had van uw 's vaders klomp, en dat wy samen op den vyver lieten dryven! Eens waeide het heel hard; het water kookte en schuimde als in eenen ketel over het vuer - maer veel erger, en het schip danste op en neêr alsof het gek was. Wy waren digt by den dood, zeide men my daerna; maer ik had het heel pleizierig gevonden.

‘En toen kwamen wy in eene groote stad, waer

veel huizen, veel schepen en veel menschen waren, en toen hebben die slechte menschen ons daer bestolen. Och, wat heeft moeder toen geweend; maer het kon niet baten. Toen zyn wy vertrokken heel ver, door bosschen en wildernissen en daer stonden nergens geen huizen, en dikwyls hadden wy geen eten. 's Avonds sliepen wy onder afgehakte boomtakken en het regende, en toen werd moederke ziek en toen stierf zy. Och, Daniël! wy hebben geen kerkhof kunnen vinden, om haer te begraven. Ik geloof niet dat er hier een God is, want kerken zyn er niet. En toen gingen wy weenend voort, en wy hoorden de wilde beesten huilen, en vader zeî, dat die ons moederke zouden opëten.

'Wy waren vermoeid, arm en diep bedroefd, toen wy in de bosschen aenkwamen, in den Wisconsin; en daer zagen wy Hein Spek en Geertjen Heiveld ook, en nog al andere menschen van onzen kant; maer ieder helpt hier zich-zelve en denkt niet op zynen evenaeste. Wy moesten nog al verder de bosschen in, en toen we daer kwamen, toen was alles met dikke boomen beplant, gelyk het Postelsbosch[1],

1 Een bosch, dat op eenigen afstand van de bekende Abdy Postel ligt.

en die moesten er eerst uit eer wy koren konden zaeijen, en daerop konden wy niet wachten. Vader heeft toen alles weêr verkocht. Nu woonen wy in een klein hutteke, dat vader zelf gebouwd heeft, en hy gaet als arbeider werken en ik ook.

'Och God, wy zyn wel ongelukkig geweest. Ik ben al heel groot geworden, en vader heeft ook al gryze hair gekregen. Als ik alleen ben, dan denk ik nog dikwyls aen die schoone hoef en aen den grooten beukenboom, en ik gaf wel eenen droppel van myn best bloed, als ik dat alles nog maer eens een klein minuetje zien kon. Gy moet ook al heel groot zyn, Daniël. Meet u-zelve eens met eene kliskoord en doe die in eenen brief, en dan zal ik het hier afmeten tegen een grooten boom, en er eene kerf met een mes in maken. Leg er dan ook een knoopken in hoe dik de beukenboom wel geworden is, en zeg dan eens of de groote wolfshond van vader Evert, en of het schoon roodbont kalf nog leven; doe de komplimenten aen grootvader als hy niet dood is.

'Ik moet u nog zeggen, dat ik toch goed geleerd ben. Er was hier een hollandsche schoolmeester, die heeft my het eerst, voor een brood, den A B C leeren zetten. Och arme! die is ook al dood van de

geelkoorts. Daniël, zeg toch aen de menschen van uliê kanten, dat ze thuis blyven en zich spiegelen aen ons droevig lot.

'Ik breek af met de pen maer niet met het hart, en als gy dit ooit leest, dan moet ge maer denken dat ik het zelve ben; want het zyn toch myn eigen handen die het geschreven, myn eigen oogen die het gezien hebben, en denk er dan ook nog by dat myn mond tot u zegt 'dag Daniël!'

'HEVA.'

'N.S. Wy vertrekken binnen kort en gaen verder het land in. Men zegt dat er een land is, waer het goud op den weg groeit, gelyk by u de steentjes in 't zand; nu, daer gaen wy heen, en als ik veel goud zal gevonden hebben, dan zal ik er u ook wel van meêdeelen.'

Het zou byna onmogelyk zyn de duizende gevoelens af te malen, die de harten van grysaerd en jongeling, by het lezen van den brief, bestormden. De vreugde had echter de overhand; de gedachte 'zy leven' overheerschte elke andere. Later als de eerste begoochelingen zouden verdwenen zyn, zou de beurt aen de smart komen en men zou weenen over het ongelukkig lot van Huibert's familie. Voor

den ouden blinde en voor Daniël brak dat oogenblik dan ook welhaest aen.

Met drift waren beiden, na het lezen van den brief, opgestaen en sloegen den weg naer de hoeve in, om aen Evert en Begga de blyde tyding ‘zy leven!’ te brengen; doch onderweg begon reeds het smartelyk nadenken en de glimlach veranderde in eenen traen. Men sprak over het verledene, over het rustige leven in de hoeve met den *Witten Schoorsteen*, over de goede broodwinning, en de toekomst van de ongelukkige dwalers inziende, huiverde de jongeling voor de arme Heva, voor den rampzaligen Huibert. Hoe wèl begreep hy nu de waerheid dezer eenvoudige woorden, die hy des winters, in den hoek van het koesterende haerdvuer gezeten, zynen vader dikwyls had hooren herhalen:

Ghy dan vaert na Oost of West,
Eyghen huys is alderbest.

Den ganschen avond werd er natuerlyk over de landverhuizers gesproken; Daniël moest den brief wel twintig mael herlezen, en telkens leverde dit of dat woord, eene eindelooze stof tot praten, tot hoop en vrees, tot eenen glimlach en tranen op. Men betreurde Heva, men beklaegde Huibert, men beloofde te

bidden voor *schoone* Monica, die schatten en weelde gedroomd en integendeel niets gevonden had dan een graf op ongewyde aerde. Men was, kortom, gelukkig dat vader en dochter nog leefden; maer de ontevredenheid hecht zich immer aen alles wat menschelyk is, en daerom las Evert ook, na dat hy allen had aengemaend, het lot te aenvaerden zoo als de goede God het gegeven had:

Vrienden laet u vergenoegen,
Met dat u den Hemel geeft,
Wilt u na de reden voegen:
Dit is 't beste dat men heeft.
Waerom wenschen, hopen, schromen?
Waerom altijdt weder aen?
Schoon ghy mocht'et al bekomen
't Kond u dan oock slimmer gaen.

En dat was waer! Men besloot dan ook gelaten te zyn met de tyding, en naer Amerika te schryven. Daniël zou een schoonen brief opstellen, en ieder zeide hem wat hy er zoo al kon in opnemen. Er was voor het minste stof voor een halven foliant! Evert, van zynen kant, was er op bedacht om de stoffelyke hulp by den troost te voegen; hy had nog eenige ongerande daelders in de kas, en uit den brief

bleek het maer al te wel, dat zoo eene gift niet onwelkom zou zyn. Men haelde papier, pennen en inkt te voorschyn, en reeds had de student, met een kloppend gemoed, aen het hoofd van den brief, ‘Vriendinne’ geschreven, toen hy plotseling de pen neêrwierp, en op bedroefden toon zeide:

‘Maer ik denk er op.... Wy weten het adres van Heva niet.

- Hoe, het adres?.... vroeg Evert. Het adres?....

- Wel ja, Heva zegt niet in welk dorp, in welk stad zy woont.

- Dat is ongelukkig waer! liet de blinde er op volgen.

- Daerby, zoo ging de student voort, zy schryft ons dat zy binnen kort naer het goudland wil vertrekken.

- Wel, viel Begga plotseling in; wel schryft maer ‘*Heva in Amerika*.’

- Och, moeder-lief, Amerika is eene halve wereld groot.

Daniël legde de ganzenveêr neder, en na ryp beraed was men overtuigd, dat men niets anders doen kon dan in de zoete hoop leven, dat Heva een tweeden brief schryven zou, en dan het adres niet zou

vergeten. Evert had minder spyt over den brief, dan wel dat hem nu de gelegenheid niet gegeven werd, om Huibert eenige zyner daelders te doen toekomen - maer, zoo als Daniël gezeid had: Amerika was zoo groot!

Voor dat men zich ter ruste begaf, knielde de familie neêr en het oog op den Zaligmaker gerigt, die van zyn kruis goedhartig op de biddenden scheen neêr te zien, vroegen zy aen den Alvader dat hy eens aen gene zy van den Oceaen, genadig op de bedroefde harten van Huibert en Heva zou nederblikken.

Kort nadien keerde de student naer het Seminarie terug. Uiterlyk was hy dezelfde; maer innerlyk was zyn gemoed diep geschokt, door den brief uit Amerika. Heva - die naem lag hem dikwyls, als hy alleen was, op de lippen en in zyne verbeelding trachtte hy zich een wezen voor te stellen, zoo als het meisje zyn moest. Dat scheen hem nu gemakkelyk in het dorp, op de plaetsen waer hy vroeger met haer gespeeld had; maer tusschen de eenzame muren van het Seminarie was hem dit niet meer mogelyk. Uren zat hy met den brief van Heva voor hem, en hy las en herlas de zinsneê:

'Ik breek af met de pen maer niet met het hart,

en als gy dit ooit leest, dan moet gy maer denken dat ik het zelve ben; want het zyn toch myn eigen handen die het geschreven, myn eigen oogen die het gezien hebben, en denk er dan ook nog by dat myn mond tot u zegt: ‘dag Daniël!’

Doch, wy herhalen het, enkel onder den lommerryken beuk, aen de kabbelende rivier, aen de hoeve met den *Witten Schoorsteen*, kon Daniël zich het beeld van Heva voor oogen tooveren, en mogt hy duidelyk die zoete, murmelende stem hooren, welke hem van gene zy der zeeën eenen groet toefluisterde.

De tyd verliep; doch hoe vurig men het ook hoopte, er kwam geen brief meer uit Amerika, en welhaest sprak men weêr minder over Huibert en Heva. Wat doet de tyd al niet vergeten! Wat smartelyke wonden heeft hy niet genezen!.... Voor Daniël zelf was die brief eindelyk een droom geworden, welke eene oogenblikkelyke overspanning in hem had te weeg gebragt, en hoewel hy het schrift van de vriendinne zyner jeugd heilig bewaerde, kwam het hem welhaest niet meer dan by toeval in handen.

Zes jaren had Daniël in het Seminarie doorgebragt; hy was nu ongeveer twee-en-twintig jaren oud, schoon

van aengezigt, rank van gestalte, zuiver van ziel en begaefd met duizende kennissen, welke hem zoo uitals inwendig beminnelyk deden zyn. Met de eerstkomende vacantie zou de student zyne ouders dus het plegtige besluit doen kennen, of hy het geestelyke leven zou intreden, of wel in de vrye en onafhankelyke wereld terugkeeren.

Eenige dagen vóór het aenbreken der vacantie, kwam er een brief aen het adres van Evert Krans, die, zoodra de vader het schrift van zynen zoon herkende, met eene bevende hand en een kloppend hart geopend werd. Die brief bevatte de tyding, dat Daniël niet anders dacht, of hy zou zich aen den geestelyken stand toewyden.

Wat al zoete begoochelingen lachten Begga toe! Zy stapte, in hare verbeelding, de volgende jaren voorby, en meende haren zoon reeds in zyn gouden gewaed voor het altaer te zien staen, wanneer hy, in zyne geboorteplaets, zyne eerste Misse zoude doen. Zy zag hem geëerd, bemind en priester naer Gods hart, en wie weet! of zy den beminden Daniël nog niet met myter en staf droomen zou.

De wenschen eener moeder, opzigtens hare kinderen, zyn eindeloos groot. De hemel is onmetelyk

en ten eenemale met liefde opgevuld; doch het hart eener moeder is welligt onmetelyker!

Evert liet zich zoo ligtvaerdig niet meêslepen, en hoe hoog hy het ook waerdeerde eenen ‘heerzoon’ te zullen hebben, zou hy echter ook niet kwaed zyn geweest, als Daniël hem geschreven had: ‘Vader, ik kom het toezigt over de hoeve op my nemen; in uwen ouden dag kunt gy dan ongestoord, in den hoek van den haerd, uwen Cats lezen en uwe pyp rooken.’

Het nieuws liep, als een bliksem zoo snel, door het dorp en hoewel de buermeisjes betreurden dat een zoo knappe jongen als Daniël was, haer onttrokken werd, besloten zy echter reeds dat zy gansch het dorp met bloem- en looverkransen, met eerebogen zouden versieren, en met masten beplanten, zoodra hy als pastoor zyne intreê zou doen.

De schoolmeester beloofde gedichten en chronicums; de veldwachter sprak van de driekleurvlag op den toren te doen wapperen; de koster zou de klok doen luiden - kortom, oud en jong was er meê gemoeid, en ieder noemde het een uitstekend geluk voor de brave familie Krans, dat zy eenen ‘heerzoon’ zou bezitten.

V.

De vacantie was byna ten einde geloopen. Nog eenige dagen en Daniël zou andermael het dorp verlaten.

Wy ontmoeten hem, op dezen oogenblik, in de groote woonkamer van het vaderlyke huis en leunende tegen het, in lood gevatte, venster. Peinzend staert hy naer buiten en ziet naer het dansgewoel - want het koren was weêr binnen, en onze lezeressen weten, dat het dan kermis is in ons dorp.

Het ging er nog altyd even vrolyk toe, en hoewel Evert en Begga tien of elf jaer ouder geworden waren, sedert het vertrek van Huibert en dus ook

sedert de eerste kermis, welke wy in het dorpje bywoonden, wilden zy geen van beiden aen het feest ontbreken.

Evert danste nog tegen den besten liefhebber op, en Begga liet zich voorstaen, dat zy op dat oogenblik twintig jaren jonger was geworden: kortom, ouderen waren heen gegaen, jongeren waren opgekomen,

Groene bergen worden root,
Kleyne kindren worden groot.

maer de geest der vrolykheid, de gulle boert en de lustige vryaedjes schenen alléén, op de kermis, niet ouder of niet jonger te worden.

Daniël deelde in het kermisvermaek niet. Hy scheen echter naer den dans te zien in de naburige herberg, en in de schaduw van den lindenboom; hy scheen naer de blyde muziek, naer het gejubel der boeren en boerinnen te luisteren, en wie zyn strak gespannen wezen gezien had, zou gemeend hebben, dat hy het vriendelyke genot benydde. Men bedroog zich! Daniel's hart was in dien vliegenden kring niet. Geene enkele herinnering van zyne jongelingsjaren hechtte zich voor hem aen dien beweegbaren en lagchenden roozenkrans van vreugde en liefde: zes jaren lang had hy enkel geleefd voor zyne studie.

Daniël had maer ééne herinnering, welke, iedermael dat hy eene dansparty zag, in hem opwelde: het was die aen het blonde meisje met hetwelk hy als kind gespeeld had - dáér, onder dien lindenboom; ginds op de dorpels der huizen; hier op de kniën zyns vaders; verder rond die kramen, waerop mannetjes van peperkoek en met hanen-pluimen op den kop, de kinderen lagen toe te lagchen. En zie! op dat oogenblik zag hy de kleine Heva weêr: met oogjes, blauw gelyk het vergeet-my-niet; met lokken, glansend in de zon, als pas gesponnen zyde..... Zy huppelde aen zyne hand langs de dansherberg, en de kinderen hielden kermis op hunne manier.....

Die droom was zoet, en Daniël liet zich op deszelfs donzen en effen stroom voortdryven. Met gebogen hoofd, met een van geluk tintelend oog en den glimlach om den mond, trad hy de deur uit, zonder te weten waerheen hy zyne schreden rigtte. Hy was zoo diep in gedachten verzonken, dat hy de woorden niet hoorde, welke de blinde Broncke, die aen de deur zat, hem toestuerde.

Naermate hy voortging, stierf het dansgedruisch weg; hy stond welhaest alleen in het midden der weiden en bosschen. Niets stoorde de stilte tenzy het

gekweel der vogelen, het gesuis van het opstygende avondkoeltje en het eindeloos murmelen van de beek - en de jongeling, meer en meer in zyn kinderlyken leeftyd terugkeerende, herinnerde zich hoe hy met de kleine Heva dikwyls naer dat alles had staen luisteren, en hoe het blonde kind hem vroeg, wat de vogelen toch wel aen de wolken, het windje aen de boomtakken, het water aen de kleurige keisteentjes vertelden. De knaep haelde toen zwygend de schouders op; de jongeling meende er nu eenen zin aen te kunnen geven.

Op dat oogenblik scheen het hem toe, dat het murmelen van de beek, het snappen, kakelen en lagchen van Heva was, en hy wenschte het meisje dáér, op diezelfde plaets, terug, om haer te kunnen zeggen, dat het zingen der vogelen, het suisen van den wind, het gemurmel van het water - de zoete beelden waren van de lente huns levens.

Verder op schoof het riviertje rustig en kalm voort - hier onder de schaduw der elzentakken, ginder gezevenkleurd, door den avondgloed. Nog hooger op verdeelt het zich in twee takken: daer murmelen de golfjes elkaêr den afscheidsgroet toe. De eene tak blyft de kalme beek van vroeger: met haren ondiepen

en met mozaïk belegden bodem, met haer helder en zuiver water, met hare bloemen, lis en riet op den oever - dat is het leven van den jongeling geweest.

De andere spoedt zich eerst lagchend door de velden; de beek wordt breeder en dieper; zy stuwt hare golven wilder voort en stort zich welhaest in de bruisende zee uit - dat was het leven van die blonde Heva geweest, welke al te vroeg het vreedzame dorpje had verlaten, en op eene vreemde kust haer hartje had voelen breken, zoo als de golfjes, in de wyde zee verslonden, tegen klippen en rotsen gebroken, en bruisend terug geslagen worden.....

En zoo mymerend, trad Daniël onder de hooge dennenboomen voort.

'Priester zyn, zoo dacht hy, is zeker verheven. Wat kan er zoeter zyn, dan het verkondigen van de leer des vredes: 'HEBT ELKANDER LIEF!' welke Christus eens als een hemelschen dauw, van zyne lippen op de dorre aerde vallen liet. Ja, het moet zoet zyn den ongeleerde te onderwyzen; den ongelukkige te troosten; de weeskinderen onder zyne bescherming te nemen; de weduwen te ondersteunen; te bidden voor hen die lyden! Het moet eene innige zelfvoldoening zyn overal gelukkigen te maken, en zelfs

meer weldaden te besteden, aen die welke ons haten, dan aen die welke ons wèldeden..... En dan, met moed bezield de Apostels van het geloof nagaen, de zeeën oversteken, en in de nog woeste landen van Amerika de liefde-leer verkondigen.....

Waerom staet Daniël plotseling stil? Waerom klopt zyn hart zoo geweldig? Waerom bibbert de naem 'Heva' weêr over zyne lippen?

'Ja, zegt hy, als ik priester ben, zal ik naer Amerika gaen, en dan ook myne zuster Heva opzoeken, welker beeld my altyd zoo levendig is bygebleven, omdat die blinde grootvader er my altyd over sprak..... O, konde ik haer gelukkig doen zyn en terugbrengen naer ons dorp, hetwelk zy in dien brief, over eenige jaren geschreven, zoo diep betreurde..... Ja, ja, ik zal naer de Nieuwe. Wereld gaen om de Wilden te bekeeren, om onze landgenooten te troosten en te helpen, om.....

In zyne verbeelding was Daniël de zeëen overgesteken, en dwaelde hy in de digte bosschen van Amerika rond; hy onderstond er alle gevaren, welke dat apostelschap meêbrengt, en trachtte er de kroon der martelaers voor het geloof te winnen.

De zon was ondergegaen; de hemel was echter nog

vuerrood. De maen hing reeds, doch glanzeloos, aen den hemel. Zonder er aen te denken rigtte Daniël zyne schreden naer den beukenboom. Toen hy hem op eenigen afstand genaderd was, ligtte de droomer het hoofd op, en op den vriend zyner jeugd starende, herhaelde hy de woorden van den blinde: ‘My dunkt dat Heva onder dezen beukenboom nog eens terugkeeren zal.’

Er stond eene zwarte gestalte onder den beukenboom; Daniël zag dat het eene vrouw was, welke het hoofd op den boezem gebogen hield, en in diepe gedachte scheen verzonken te zyn.

Op twee of drie stappen van den beuk stond de jongeling stil en zag naer de onbekende. Zy had een rood geruiten doek om het hoofd geknoopt, en onder uit hare verscheurde rokken, kwamen de bloote en doorwondde voeten te voorschyn. Voor haer lag een stok, waeraen een klein pakje was vast gemaekt.

Waerom, en dit reeds in den aenvang der beschouwing, had eene bange ontroering zich van Daniël meester gemaekt?

‘Heva! trilde het van de lippen des students.

- Wie roept my? zuchtte het meisje, als uit een diepen droom ontwakende.

- Zyt gy het Heva? hervatte de jongeling aerzelend en met ingehouden adem toesnellende.

- Ja; en gy, gy zyt.....

- Daniël.

- Daniël! murmelde zy met eene koortsachtige blydschap, en zakte daerna magteloos onder den beuk neder.

Een kwartier uer lang zat Daniël op de kniën by het meisje; zyne gedachten hadden geen geregelden loop meer, en het stormde zoo geweldig in zyn hart, dat hy dacht in eenen droom te verkeeren, of zinneloos te zyn. Van waer kwam zy, die arme Heva, en hoe was zy daer gekomen? Hoorde zy nog onder de levenden, of wel kwam zy uit het ryk der dooden terug?

Die vragen verdrongen zich beurtelings; doch werden niet opgelost.

Heva was nog altyd schoon; haer oog, dat een weinig te voren den jongeling met zooveel dankbare vreugde aenstaerde, was nog altyd blauw; hare lokken waren nog altyd zacht blond; slechts de ronde wangen van het kind waren verdwenen: - maer ook het lyden is een vampier, welke den mensch uitmergelt en afzuigt.

Toen het meisje weêr tot het bewustzyn terugkeerde, rigtte Daniël haer op en vroeg:

‘Van waer komt gy, Heva?

- Van ver, heel ver. Ik kom uit Amerika.

- Alleen?

- Alleen. Allen zyn dood en ongelukkig gestorven. Och, wat doet het my goed hier te zyn!

- Zoo ver gekomen!

- Ja, wy waren diep in de bosschen toen vader, arm en verlaten, stierf. Ik kon ginder niet blyven; ik weet niet welk gevoel my altyd voort en voort dreef. Ik dacht gedurig aen den beukenboom..... en aen u.....

- En ik aen u, Heva.

- Honderde uren ver ben ik gegaen, nu alleen, dan met arme landverhuizers, en eindelyk stond ik op den oever der zee. Dikwyls dacht men dat ik zinneloos was, en ik meende soms dat men gelyk had. Liefdadige menschen hebben mynen overtogt betaeld, en nu ben ik hier.

- Goddank! hier zult gy vrienden vinden.

- Och, men zal my niet meer kennen, en dat is ook niet noodig. Ik dacht dikwyls in Amerika, als ik den beukenboom, het huis met den *Witten Schoor-*

steen en Daniël nog maer eens gezien heb, dan kan ik gerust sterven.

- Och, neen! gy zult leven.

- Daniël, my dunkt dat ik, sinds ik hier ben, het leven weêr met volle kracht inadem.

- Kom, Heva! naer het huis myns vaders. Kom er uw blinden grootvader omhelzen.

- Myn blinde grootvader?.... Leeft hy dan nog?

- Zeker! Dank aen hem is de herinnering aen u in ons huis altyd levendig gebleven.

Daniël nam nu den stok en het pakje op, die aen de voeten van het meisje lagen, en Heva by de hand grypende, wilde hy haer driftig meêslepen.

'Ik kan zoo snel niet gaen, Daniël, zeide de weêrgekeerde; ik ben doodelyk vermoeid en myne bloote voeten zyn doorwond. Och, wat is de avond hier zoet en kalm!

Langzaem trad de student naest het meisje over het voetpad voort. Zy spraken over het verledene, over het sterven van vader en moeder Broncke, over de armoede en vernedering in het vreemde land doorgestaen; over den brief, die eenige jaren te voren in het dorp was aengekomen; over de welvaert van de familie Krans, en eindelyk vertelde Daniël, dat hy

dien avond, langen tyd aen zyne kleine speelgenoote gedacht en het voornemen opgevat had, om haer, priester zynde, in Amerika te gaen opzoeken en troosten.

‘Zult gy priester worden, Daniël? vroeg Heva.

- Misschien! liet de jongeling er zacht op volgen.

Binnen eenige dagen zal ik naer het groote Seminarie vertrekken.

- Och, gaet toch nooit naer Amerika!

- Waerom niet? zeide de student aerzelend.

- Gy weet niet wat voor een land, Amerika is..... Nu, ik wensch u geluk op uwe levensbaen. Mogt gy er nooit zooveel lyden vinden als myne familie op de hare gevonden heeft! voegde het meisje na eene poos er by, en wierp hare betraende blikken ten hemel.

Wat was de avond schoon en rustig! Wat zong de vogel, in de boomtakken, vrolyk zyn avondlied! Wat kirden de tortelduiven zoet in den top der mastenboomen! Hoe vriendelyk groetend sloeg de torenklok van het dorp! Wat lieflyke geur, wat frissche lucht ademt men toch in zyn eigen vaderland!

Daniël en Heva naderden het huis van Krans. De moeder kwam haren zoon te gemoet; want zy

had hem reeds voor het avond-eten verwacht; maer zy was zeer verwonderd toen zy hem in de verte, met eene bedelaerster aen den arm, zag naderen. Toen Daniël haer toeriep: ‘Moeder, moeder, hier is Heva!’ meende de goede vronw van ontroering te sterven.

Wy zullen de duizende gevoelens niet trachten te beschryven, die beurtelings Evert en Begga bestormden; evenmin zullen wy trachten die af te malen, welke den ouden Broncke door het hart gingen. Helaes, zy waren al te geweldig voor den ouden man, en in de armen van Heva zakkende, riep hy, onder stuipachtig lagchen en weenen, uit:

‘God! laet mv nu maer sterven!

Het was alsof God het gebed van den grysaerd verhoorde en hem, in die zoete vreugde, tot zich wilde roepen. Hy had immers reeds genoeg geweend en geleden, dan dat hy straks nog de ongelukken van zynen zoon en zyner dochter, uit den mond van zyn kleinkind, zou moeten vernemen.

‘Heva, het is alsof ik op dezen oogenblik zelve sterven zal! stamelde de blinde.

- Grootvader, wat zegt ge dan toch!

- Ja, ik gevoel het; maer ween niet over my. Ik

ga aen uwen vader zeggen, dat gy hier zyt. Evert zult gy haer vader, Begga zult gy hare moeder zyn?

- Ja, ja! klonk het tweevoudig uit den mond der goede menschen.

- God dank! murmelde de grysaerd.

De blinde had de waerheid gesproken. Ondersteund door zyne weenende weldoeners, het hoofd tegen Heva's hart geleund, stierf de blinde man, na door den pastoor des dorps het troostende ‘vrede zy met u’ over zyn sterfbed te hebben hooren uitspreken.

Vreugde en smart wisselden elkander met ongehoorden spoed in Evert's wooning af; de laetste verdrong de eerste - wat is er natuerlyker! Doch in dien stillen en eenvoudigen familiekring heerschte een onbepaeld vertrouwen op God, en het was alsof allen begrepen, dat wat Hy deed, wèl gedaen was.

Des avonds baden de boeren voor den blinden martelaer, zegenden zyn aendenken, en jaren nadien sprak men, onder den beukenboom, nog van den ouden Broncke.

De blinde was in tyds gestorven; want toen de blonde Heva de ongelukken harer familie vertelde; toen zy den dood harer moeder, de ziekte en ellende

haers vaders afmaelde, en eindelyk den dood vertelde van den *Rossen Huib*, toen weende ieder.

Wat al bedrogen hoop, wat al zielsfolteringen, wat al ligchamelyk lyden hadden die arme menschen onderstaen. En Heva dan? Men kon niet meer verwonderd zyn, dat zy er zoo bleek en zoo mager uitzag, en indien Evert, op dat oogenblik, aen vader Cats gedacht had, hy zou zich gewis de zoete regelen herinnerd hebben, waerin de dichter van 'Sorgvliet' zegt:

Soo worden blonde vlechten grijs,
Soo worden blijde sinnen vijs,
Soo worden roode lippen blaeu,
Soo worden schoone wangen graeu.

'Doch nu, zeide Evert en nam vertrouwelyk de magere handen van Heva in de zyne; nu zyt gy hier, en gy blyft by ons. Wy zullen u beminnen als onze dochter.

- Ja, zeker! liet Begga er op volgen, terwyl zy de tranen met den voorschoot afwischte.

Daniël zweeg; maer zag de arme dwaelster, met diep medelyden in de oogen, aen. Een onuitsprekelyk gevoel kluisterde hem plotseling aen dat wezen; hy had willen opstaen, haer in zyne armen drukken,

haer herinneren dat hy haer als kind immer had lief gehad, als jongeling dikwyls aen haer droomde, hy wilde haer nu eenen naem geven, zoeter dan dien van ‘zuster.’

Het was nacht.

Ieder sliep rustig in het huis van Evert; alleen Daniël werd herhaelde keeren, uit koortsachtige droomen wakker geschud. Hy zag in zynen slaep twee beelden, welke hem gedurig tot zich lokten: het eene was het beeld van Heva, het andere was een wezen, rein en schoon, in een gouden Misgewaed.

Als hy wakker werd, klopte zyn hart angstig, en het koude zweet dreef hem over het aengezigt. Te vergeefs stond hy op, opende het venster en liet den nachtwind zyne brandende slapen verkoelen. Zelfs wakende stonden die beelden hem voor den geest, en er heerschte een geweldige stryd in zyne ziel, aen welke van de twee hy de hand zou toereiken.

De student was gelukkig toen de morgen aenbrak. Hy ging ter kerke om te bidden; doch er daelde geen troost in zyn hart. Hy zocht andermael van die gevoelens, welke zyne ziel tot een heiligen geestdrift vervoerden, doch hy vond er geene. Hy ging in de eenzaemheid - maer overal kwam hem het beeld

van Heva achterna. Hy zag het weêrspiegelen in het water der rivier; hy dacht het te zien in de dryvende wolken; hy hoorde hare stem, haren voetstap in het mysterieus gemurmel der bosschen, en het hoofd op de borst gebogen zeide hy:

'Ik ben niet waerdig om de verhevene zending van dienaer Gods op my te nemen. Het was verwatenheid te denken, dat myn hart liefde genoeg bezat om heel de wereld te omvatten, en my dunkt dat er my zelfs ontbreken zal, om een enkel wezen gelukkig te doen zyn.

Daniël stond weêr onder den beukenboom, alsof hy daer, by den vriend zyner jeugd, de beslissing van den stryd zocht te vinden, die in zyn binnenste stormde.

'Wat hebt gy toch, Daniël? vroeg er plotseling eene stem, en toen de jongeling het bleeke gelaet opligtte, zag hy zynen vader voor zich staen. Evert had den zondagschen hoed op, den blauwen lynwaden kiel aen en den mispelaren stok in de hand - een bewys, dat de boer het dorp verliet.

- Waer gaet gy heen, vader? zeide de jongeling.

- Jongen, jongen! gy hebt inderdaed eene korte memorie. Heb ik u niet gezeid, dat ik vandaeg de

laetste uwer benoodigdheden in de stad wil gaen koopen?

Daniël werd bleeker dan te voren.

‘Indien gy nog eenige dagen wachttet..... stamelde hy.

- Maer waeraen denkt gy toch? Overmorgen moet gy immers vertrekken.

- Overmorgen reeds! en starlings zag Daniël naer den grond. Overmorgen.....

Evert bemerkte nu maer al te wel, dat Daniël niet in zyne gewoone stemming verkeerde. Ook hem beving de ontroering, en terwyl hy de twee handen van zynen zoon vastgreep, zeide hy:

‘Daniël, Daniël! Wat gaet er in u om?

- Een geweldige stryd, vader.

- Tusschen?....

- Tusschen God en de wereld.

Evert sidderde.

‘Vader, zou ik nog gelukkig kunnen zyn, indien ik geen priester werd? vroeg Daniël aerzelend.

- Daniël, maer wat is er toch? Gy zyt zoo bleek, gy ziet my zoo wonderlyk aen, gy spreekt zoo somber. Wat hebt gy daer gezeid?.... Geen priester worden!

- Och, wees niet kwaed, vader; maer ik weet

niet, of het my niet zaliger zyn zou by u en moeder te blyven, hier in ons dorp, dan wel.....

Evert had dus zeer goed verstaen; de brave man kon in den beginne geen woord spreken. Hy zag den jongeling met blykbare onrust in de oogen, en hield zyne beide handen nog altyd in de zyne geklemd.

'Daniël, zeide hy, zyt gy wel goed by uwe zinnen?

- O vrees niets, vader; ik weet zeer wel wat ik u vraeg.

- Nu, daer dank ik God voor. Ja, jongen-lief, ging hy troostend voort; ik denk, dat gy hier ook gelukkig zoudt kunnen zyn. God heeft immers voor elken stand een weinig geluk bewaert: voor den eenen wat veel, voor den andere wat minder..... Nu, ween maer niet, gy ziet wel dat ik het niet kwaed met u meen..... Wilt gy dan uwe studiën niet voortzetten, Daniël?

- Ik weet het niet.

- Sinds wanneer wankelt gy dan, zoon?

- Sinds gisteren avond; sinds Heva gezeid heeft, dat zy uit Amerika gekomen is om my te zien, en daerna te sterven.

Evert, had het hart zyns zoons begrepen.

‘Ik zou gansch myn leven willen opofferen, ging Daniël voort, om Heva gelukkig te zien; want ik weet niet welk een geheimzinnig medelyden my aen dat arme, bleeke kind vastkluistert. Wy kenden elkaêr in onze teêre kindsheid; als jongeling en maegd hebben wy elkaêr niet vergeten, en het is alsof de Voorzienigheid haer juist op dit oogenblik gezonden heeft, om my te zeggen: ‘Heb medelyden met de vriendinne uwer jeugd!’

- Het is geen medelyden, Daniël, dat u in het hart zit.
- O ja, niets dan medelyden!
- Neen, neen! het is liefde.

De jongeling verschrikte: hy gevoelde dat zyn vader plotseling het regte woord, de juiste uitdrukking gevonden had, van hetgeen er in zyne ziel omging.

‘Uwe moeder, Daniël, zal wel bedroefd zyn, hervatte de vader. Het zou inderdaed een groot geluk zyn, voor menschen zoo als wy, eenen ‘heerzoon’ te hebben. Jongen-lief, denk er nog eens goed op na. Echter mogen wy u niet dwingen, en mogt God er anders over beschikken dan dat wy het gehoopt hadden - en die verandering, Daniël, komt gewis

van Hem - wy zullen er u niet te minder om lief hebben.

Er kwam een glimlach over Daniël's gelaet zweven, een glimlach van dankbaerheid.

Evert staekte aen den beukenboom zynen voorgenomen togt, en had niet veel moeite om Begga het een of ander voorwendsel wys te maken, waerom hy terugkeerde. De waerheid bleef niet lang verholen, en de moeder weende bittere tranen. Al hare tooverbeelden waren verdwenen. Arme moeder, zy die reeds haren lieveling, met den gouden myter op het hoofd, gedroomd had!

Begga had in den beginne wel een kleinen wrok tegen Heva, wier adem toch geheel haer kaertenhuis in duigen had doen vallen; maer als zy het arme verlaten meisje daer aen het doodsbed van den blinden grootvader zag neêrknielen; als zy zich herinnerde hoe Heva, in hare kinderjaren altyd met Daniël speelde; hoe zy, na eene lange afwezigheid, was teruggekomen om hem te zien - dan dacht de goede moeder als het ware den vinger Gods op te merken, in die gedurige vereeniging der twee familiën, en zy bad dan ook gelaten: ‘Uw wil geschiede, o myn God!’

De hoop bleef echter nog eene poos op den rand van het hart hangen.

Twee dagen later kwamen vier buren, in rouwmantels, de kist opnemen, welke het stoffelyk overschot van den blinde bevatte.

Achter de lykkist traden Heva, de familie Krans en al de buren; want ieder had den ouden man bemind, en ieder wilde hem ook tot aen zyne laetste rustplaets vergezellen.

De klok luidde; de tranen van die brave menschen waren in de mulle aerde verloren gegaen; de pastoor van het dorp had lang en innig voor den overledene gebeden, en men keerde naer huis terug, waer - wonderlyke manier in Noordbrabant! - dapper geëten en gedronken werd.

Het is byna gelyk aen boord: nadat het *een*, *twee*, *drie*, *in Godsnaem!* uitgesproken en het lyk van den schepeling in het wyde zeegraf verdwenen is, klinkt vrolyk de trom en men marcheert luchtig op en neêr.

Begga had de beste hammen, het beste rund- en kalfsvleesch doen koken; het brood was versch gebakken, en de brouwer had *lykbier* van de beste kwaliteit aengebragt. Buren en vrienden zaten rond

de lange tafel in de groote kamer, en schenen door eten en drinken het graf van den blinde te willen vergeten.

Slechts twee persoonen woonden dit feestmael niet by: Heva en Daniël.

Na op het kerkhof, het geprangd gemoed door tranen te hebben lucht gegeven; na voor de ziel van den overledene in de kerk te hebben gebeden - was Daniël een ander voetpad ingeslagen, dan dat hetwelk hem naer het ouderlyke huis terugvoerde; hy wilde alleen zyn.

Schoorvoetend, en zich herhaelde keeren met ingehouden adem, achter eenen boomstam verschuilende, zoodra de jongeling zich omwendde, trad Heva den student achterna: er woog haer iets op het hart, dat zy er gaerne zou afgewenteld hebben. Langzaem sloop zy nader, en waegde het eindelyk den naem van den jongeling te fluisteren.

'Heva! antwoordde deze, en het meisje verschrikte by het zien der doodsbleekte, welke Daniël's gezigt overtogen had.

- Daniël, uwe moeder heeft geweend, omdat gy van uwe studiën wilt afzien.... liet Heva twyfelachtig van de lippen vloeijen.

De jongeling wist niet wat antwoorden; hy zag het meisje bedremmeld in de hemelsch blauwe oogen.

‘Och, tracht het my niet te verbergen, Daniël! ging zy voort, terwyl zy met den voorschoot de tranen uit de oogen wischte.

- Het is zoo! wrong de jongeling zich uit de keel.

- Zy zegt dat..... Och, waerom zoudt gy uwe moeder bedroeven. Daniël, gy moest maer geestelyk worden, als zy daerin haer geluk ziet. Men kan niet genoeg doen in de wereld, om zyne moeder gelukkig te maken.

Het meisje zuchtte diep by die woorden; want zy dacht aen hare eigene moeder.

‘Waerom zoudt gy uwe roeping niet volgen, Daniël? ging Heva voort. In welken stand gy u ook begeeft, gy zult gelukkig zyn in het volbrengen van uwen pligt; want gy zyt braef en goed.....

Een hevig rood stroomde het meisje over de wangen.

‘Ik zou willen, Heva; maer ik gevoel het, ik ben te zwak voor de heilige roeping, welke myne moeder zich heeft voorgespiegeld.

- O zeg dat niet!

- Sinds gy hier zyt, Heva.....

- Ik kan hier niet blyven, Daniël; myn grootvader is dood; ik heb geene familie meer in het dorp.....

- Heva, het is niet braef zoo iets te zeggen! onderbrak de student. Zyn wy dan de beste familie niet, welke gy kunt verlangen? ging hy met ontroerde stem voort. Beminnen myn vader en myne moeder u niet als hunne dochter?

- Och, ik weet het wel, en ik zal er hen altyd dankbaer voor zyn; maer toch wil ik heengaen.

- Waerheen?

- Naer de stad.

- En wat zoudt ge daer doen?

- Ik zou er gaen dienen, was het stille antwoord.

- Is de zucht om in de stad te woonen dan zoo sterk by u, Heva, dat gy uw geboortedorp andermael zoudt verlaten, gy, die reeds zulke smartelyke beproevingen onderstaen hebt?

- Neen, neen! het is my hier goed en zalig aen het hart.

- Ik begryp u, Heva. Gy wilt heengaen, omdat gy denkt de hinderpael, voor het voleindigen myner studiën, te zyn. Maer denkt gy dan, dat ik de vriendinne myner jeugd zou kunnen vergeten, zy, die

honderde uren ver gekomen is, om my te zien? Neen, uw beeld zou my altyd byblyven, en in welken wereldlyken stand ik my ook bevinde, ik zal steeds tot u weêrkeeren. Heva, er is eene stem in my die gedurig zegt, dat uw leven aen het myne moet gehecht blyven.

- Daniël.....

- Wy waren sedert onze eerste jeugd aen elkander verbonden; uwe beeldtenis bleef my immer by, terwyl de myne met u de zeeën overstak. God voert u terug op het oogenblik, dat ik ons huis ging verlaten, als wilde Hy my zeggen: 'Blyf en wees het geluk en de troost van de arme weeze.'

Tranen stroomden Heva over de bleeke kaken, en toen Daniël hare handen in de zyne gedrukt hield, het zy het hoofd tegen de borst van den edelen vriend harer jeugd rusten.

De stryd was ten einde.

Het gevoel dat God den kleinen Daniël in het hart gestort had, toen hy met Heva op den boord van den vyver speelde; dat jaren lang in zyne borst gesluimerd had, zonder dat hy begreep wat het was - dat reine en engelachtige gevoel was thans ontwaekt. Heva was diegene met welke Daniël, hand

aen hand, tusschen zyne moeder en zynen vader, het leven wilde doorwandelen.

‘In elken stand kan men gelukkig zyn!’ had zyn vader gezeid, en hy hoopte ook dat hy in de wereld gelukkig wezen mogt - niet voor zich-zelve, maer voor die lieve, blonde Heva.

VI.

Eenige jaren zyn er, sedert het gebeurde in ons laetste hoofdstuk, heengesneld.

Ons vriendelyk dorpje zag er feestelyk uit. De schoone vaderlandsche driekleurvlag, het *orange, blanc et bleu* waeide op den torentop; de wegen waren met groene masten beplant, en deze met bloemen en aspergiënloof aeneen geschakeld; de grond was met wit zand, met snippers gekleurd papier en bloemen, overstrooid; voor het huis van Krans stond een schoone eereboog, en daer, tusschen het groen in, had de schoolmeester van het dorp, met prachtige krulletters, de volgende verzen geschreven:

Wy vieren al te gaêr vandaeg ook om het meest
Voor eenen grooten man, een bly en plegtig feest,
Voor Krans, die vlecht een krans om hoofd van d'ouden Krans,
Wordt er door iedereen gevierd gejubeld thans.

Al de dorpelingen waren in hun zondagspak gekleed; de lange blauwe trouwjas, de ruwhairige hoed, de gesteven lynwaden hemdsband, de zilveren horlogie en ketting - kortom, de *toilette* die anders maer eens of tweemael per jaer te voorschyn kwam, pronkte dien dag in vollen luister.

De Gilde van St-Joris ontbrak er niet: Simon de Teut, de wimpelryder, zat op zyn wit ploegpaerd, den hoed en het middel met roode sluijers omwonden, en de broek, door het schokken van het rydier, tot aen de kniën opgestroopt; de koning had zilveren schilden aen, de hoofdman de spies in de hand, aen welke de nationale driekleurige zyden linten wapperden.

De trommel werd geroerd; de kleine kromme en reeds dronken speelman ging voorop, en kraste de bekende *Turnhoutsche marsch*, uit de beruchte dagen van Heintje Van der Noot - kortom, wie vreemd in het dorp kwam, zou zonder twyfel gevraegd hebben, of op dien dag de goede Koning Willem, of voor

't minst de Prins van Oranje zyne plegtige intrede te Bladel doen moest.

Vader en moeder Krans waren ook in hun zondagspak, en wezen elkander blyde, de prachtige versiering van het dorp, en vooral het zinryk vers van den schoolmeester. Zy beloofden elkander dan ook, dat zy gansch het dorp deftig zouden onthalen op gesuikerd bier, ham met mosterd, en versch gebakken brood.

Want, hoewel de lezer het reeds zal vermoed hebben, het feest was ter eere van de familie Krans ingerigt - ter eere van onzen ouden kennis, den goedhartigen Daniël. De jongeling had, na eenige jaren aen de hoogeschool te hebben doorgebragt, zyne examen van doctor in de geneeskunst, met eene schitterende onderscheiding, afgelegd en nu ook wilde men in het dorp de beloften volbrengen, welke men lang geleden gedaen had, toen men de zoete hoop had, dat Daniël pastoor zou geworden zyn.

Op een eind wegs van het dorp ging de stoet den jongen geleerde te gemoet. Eindelyk brak de lang gewenschte stond aen: het kanon, door den veldwachter kloekmoedig afgestoken, gaf het signael dat de verwachtte feesteling aenkwam.

Welhaest zat Daniël op eene met bloemen versierde kar, doch in 't geheel niet op zyn gemak. Vyf of zes boeren hadden hem letterlyk by den kraeg gegrepen, en met geweld op den eerewagen gezet; zy dreigden lagchend hem op de kar te zullen vastbinden, indien hy zich tegen de eer, hem aengedaen, verzette. Och, de jongeling zou veel liever, ongezien, langs den binnenweg, het ouderlyke huis zyn binnen geslopen!

De Gildebroeders stonden allen rond de kar, en de schoolmeester las een gedicht, waerin hy de toekomstige grootheid van den Esculaep, in Alexandrynen, afschilderde - zóó hartroerend dat hem, maer ook hem alléén, de tranen over de wangen heen stroomden.

Eindelyk trok men het dorp in. De viool kraste, de trommel roffelde, het kanon bromde, de klok luidde, de Gildebroeders losten hunne ganzenroeren: - zoo feestelyk was er nog nooit iemand ingehaeld. Daniël getrooste het zich - doch toen hy in de verte zynen vader en zyne moeder zag, sprong hy als een bliksem van de kar, en vloog hen beurtelings om den hals.

Aen den boog, voor zyns vaders huis, dronk hy den eerewyn; maer luisterde niet naer het vervolg der

Alexandrynen, die de onvermoeibare schoolmeester daer uitkraemde. Zyn oog waerde onrustig rond, en toen de jongeling eindelyk, deels achter het volk verscholen de blonde Heva bemerkte, drong hy door de menigte, omarmde geestdriftig het meisje en kuste haer op de wangen.

Het meisje had, met een kloppend hart en met tranen van geluk in de oogen, het feest afgezien dat den jongeling werd toegewyd, en op dat oogenblik scheen haer de Koning zelve, zoo benydenswaerdig niet als Daniël. Toen de jongeling haer kuste, stroomde het schaemrood haer over de wangen; maer toch zóó gelukkig als toen was zy nooit geweest.....

'Kom, Heva, kom! riep de jonge doctor uit; het zy heden voor ons beiden eenen dag van geluk - en met de arme weeze aen den arm, trad Daniël door de schare des volks, en regt op het wethuis aen.

'Braef gedaen, Daniël! riep vader Krans.

- Braef gedaen, zoon! riep de moeder.

- Ja, oude liefde roest niet! hervatte Evert, en het blyft waerheid:

De vors die huppelt nae de poel,
Al sat hy op een gouden stoel.

- Wel, hy heeft gelyk - gelyk heeft hy, de goede jongen! schaterde Begga.
- Nu, nu, vrouw! ik ook hoû van een kort en bondig besluit:

Wat dient hier vorder op geseyt?
'By wijse lieden kort bescheyt.'

Evert en Begga hadden den jongeling begrepen: hy ging by den burgemeester zyn aenstaende huwelyk, met de blonde Heva doen aenteekenen.....

Eenige weken later was het de trouwdag van Daniël. De groote kamer van het vaderlyke huis, was met loof van den beukenboom, en met bloemen uit den hof, opgesierd; de vloer was met hagelwit zand, en in allerlei figuren, bestrooid - en wat beter was dan dat alles, de lange tafel met sneeuwwit pellen bedekt, boog zich onder het gewigt van hoog opgeladen schotels.

Evert was de gelukkigste der menschen; hy was onuitputtelyk met zyne spreuken uit vader Cats; hy zong als een nachtegael het vrolyk lied van '*vrouw Venus zoontje*' en was in den dans met Heva de *vis-à-vis* van den ernstigen Daniël en de edelhartige Begga.

Een jonge vrou en ouden wijn
Die zijn bequaem om vrolick zijn.

zegt de dichter van Sorgvliet - en dit moest Evert ondervinden; want de oude en koppige Rhynsche wyn deed hem welhaest gansch zynen Cats dooreen brabbelen, en toen hy den dorpsschoolmeester - even waggelend als hy - eene les van levenswysheid wilde geven, zeide hy, met den wysvinger tegen den neus kloppende:

Eet dat klaer is,
Drinckt dat gaer is,
Spreeckt dat hayr is,
Schout dat waer is,
Trout dat swaer is,
Scheert dat paer is.

Daniël en Heva waren gelukkig, omdat hunne liefde een vasten en duerzamen grondslag had, en Evert Krans en Begga hebben het geluk hunne kleinkinderen - blonde meisjes gelyk de moeder en zwarte krullekoppen gelyk de vader - op hunne kniën te zien dartelen.

In zynen ouden dag rookt Evert ongestoord zyne pyp, en laet zyne zoete lievelingen prentjes zien en versjes spellen in zynen Cats, even als hy den kleinen

Daniël liet doen in zyne jeugd. Hy leert hun vroeg hunne geboorteplek beminnen, en tevreden zyn met hun lot; want niemand is meer overtuigd dan hy van de waerheid

Reis, kruis en zeil van strand tot strand,
Gij vindt geen beter vaderland,

dan het oude en vryheidslievende Nederland.

Later, als de kinderen eens zullen groot geworden zyn, verhaelt Evert hun, tot toepassing, de ongelukken van *rossen* Huib en *schoone* Monica, de twee fortuinzoekers in Amerika, en hy zal hun de plaets aenwyzen, waer eens de vriendschappelyke beukenboom stond.

EINDE.